

Bahá'u'lláh

Bahá'u'lláh

1817-1892

*En presentasjon av hans
liv og lære*

Det Universelle Rettferdighetens Hus
Bahá'í Verdenssenter, Haifa

Bahá'í
FORLAG

Forfattet av
Det Internasjonale Bahá'í-samfunns
offentlig informasjonskontor
på oppdrag fra
Det Universelle Rettferdighetens Hus

Oversatt av
Brit Drageset

© Bahá'í Forlag, 1992
2. opplag 2017

ISBN 82-90224-18-4

www.bahaiforlag.no

INNHOLD

Bahá'u'lláh	3
En ny åpenbaring blir født	6
Landsforvist	11
Erklæringen i Riḍvánhagen	17
«Guds uforanderlige tro ...»	21
Guds manifestasjon	27
«En evig fremadskridende sivilisasjon ...»	30
Guds Dag	34
Kunngjøring for kongene	38
Til Det hellige land	44
Religion som lys og mørke	49
Verdensfred	52
«Ikke av egen vilje»	55
Guds pakt med menneskeheten	58
Noter	61

BAHÁ'U'LLÁH

Den 29. mai 1992 markerer hundreårsdagen for Bahá'u'lláhs bortgang. Hans visjon om menneskeheten som ett folk og jorden som et felles fedreland ble umiddelbart avvist av verdens ledere da den først ble meddelt dem for over hundre år siden. I dag står denne visjonen i fokus for menneskenes håp. Like uunngåelig som verdens forening er sammenbruddet av moral- og samfunnssystemet som Bahá'u'lláhs erklæring forutså med forbløffende klarhet.

Dette er foranledningen til utgivelsen av denne kortfattede innføringen i Bahá'u'lláhs liv og virke. Den er utarbeidet etter anmodning fra Det Universelle Rettferdighetens Hus, som er betrodd forvaltningen av det verdensomspennende foretagende som begivenhetene for et århundre siden satte i gang, og gir et innblikk i hvorfor bahá'íer verden over betrakter planetens og slektens fremtid med trygg forvisning.

Når det nye årtusen nå nærmer seg, er menneskeslektens viktigste behov å finne en forenende visjon av menneskets og samfunnets natur. I løpet av det siste århundre har menneskehetens reaksjon på dette behovet drevet frem en rekke ideologiske omveltninger som har rystet verden og nå synes å ha uttømt sin kraft. Resultatet av omveltningene ble nok nedslående, men lidenskapen som kampen ble ført med, vitner om hvor stort behovet er. For uten en felles oppfatning av historiens forløp og retning er det utenkelig at grunnlaget kan legges for et globalt samfunn som størstedelen av menneskeheten kan forplikte seg overfor.

En slik visjon fremtrer i Bahá'u'lláhs skrifter, og den økende innflytelsen av denne profetskikkelsen fra nittende århundre er den mest bemerkelsesverdige utviklingen i vår tids religiøse historie. Bahá'u'lláh¹ ble født i Persia den

12. november 1817 og begynte i en alder av 27 år på en gjer-ning som etter hvert har satt fantasien i sving hos flere mil-lioner mennesker og vakt deres hengivenhet – mennesker fra praktisk talt alle raser, kulturer, klasser og nasjoner på jorden. Dette er et fenomen som er uten referansepunkter i vår egen tid, men som snarere henger sammen med skjellset-tende kursendringer i menneskeslektens kollektive fortid. For Bahá'u'lláh hevdet å være ingen ringere enn Guds budbringer for menneskets modenhetstid, bæreren av en guddommelig åpenbaring som oppfyller løftene gitt i tidligere religioner, og som vil skape den grad av åndelig mot og styrke som må til for å forene verdens folk.

Om de ikke skulle føre til noe annet, så bør de virknin-gene som Bahá'u'lláhs liv og skrifter allerede har hatt, fortjene seriøs oppmerksomhet fra enhver som tror at den mennes-kelige karakter er åndelig i sin grunn, og at den kommende organisering av vår planet må preges av dette aspektet av vir-keligheten. Dokumentasjonen ligger åpen for almen undersø-kelse. For første gang i historien har menneskeheten tilgang til en utførlig og kontrollerbar beskrivelse av fødselen av et uav-hengig religionssystem og av grunnleggerens liv. Like tilgjøn-gelige er opptegnelsene av de reaksjonene som den nye troen har fremkalt gjennom fremveksten av et globalt samfunn som allerede med rette kan hevde å representere menneskeslekten i miniatyr.²

I de tidligere tiår av dette århundre skjedde denne utvik-lingen relativt skjult. Bahá'u'lláhs skrifter forbyr den pågå-ende omvendelsesiveren som mange religiøse budskap er blitt utbredt med. Dessuten la bahá'í-samfunnet hovedvekten på å opprette lokale grupper over hele planeten, og det motvirket den tidlige fremveksten av større konsentrasjoner av tilhenge-re i noe enkelt land eller den mobiliseringen av ressurser som kreves til storstilte offentlige informasjonsprogram. Arnold

Toynbee, som var interessert i fenomener som kunne representere fremveksten av en ny, universell religion, bemerket i 1950-årene at bahá'í-troen da var omtrent så kjent for gjennomsnittsutdannede personer fra Vesten som kristendommen hadde vært for den tilsvarende klassen i Romerriket i det andre århundre etter Kristus.³

I de senere år har situasjonen forandret seg dramatisk i takt med at bahá'í-samfunnets antall har økt raskt i mange land. Det finnes nå praktisk talt ingen områder på jorden der det livsmønsteret som Bahá'u'lláh lærte, ikke er i ferd med å slå rot. Den respekt som samfunnets økonomiske og sosiale utviklingsprosjekter nå begynner å vinne i regjeringskretser, på akademisk hold og innenfor De forente nasjoner, styrker ytterligere argumentet for en uhildet og seriøs undersøkelse av impulsen bak en sosial forvandlingsprosess som på avgjørende punkter er enestående i dagens verden.

Det hersker ingen uvisshet om kraften bak det hele. Bahá'u'lláhs skrifter spenner over et enormt emneområde, fra sosiale spørsmål som rasemessig integrering, likhet mellom kjønnene og nedrustning, til de spørsmål som angår menneskesjelens innerste liv. Originaltekstene er omhyggelig bevart, både de mange han selv skrev ned og de øvrige som han dikterte og bekreftet. I flere tiår har et systematisk program for oversettelse og utgivelse gjort utdrag fra Bahá'u'lláhs skrifter tilgjengelige for folk overalt, på over åtte hundre språk.

EN NY ÅPENBARING BLIR FØDT

Bahá'u'lláhs livskall begynte i et underjordisk fangehull i Teheran i august 1852. Han ble født inn i en adelig familie som kunne spore sine aner helt tilbake til de store dynastier i Perserrikets keisertid. Likevel av slo han en ministerkarriere som lå åpen foran ham i regjeringen og valgte i stedet å vie sine krefter til forskjellig slags veltalighet, som i løpet av de tidlige 1840-årene hadde gitt ham et utbredt ry som «De fattiges far». Denne privilegerte tilværelsen skrumpet hurtig inn etter 1844, da Bahá'u'lláh ble en av de ledende talsmenn for en bevegelse som skulle komme til å endre historiens gang i hans hjemland.

Det tidlige nittende århundre var en periode med messianske forventninger i mange land. Oppriktige troende fra ulike religiøse bakgrunn var dypt foruroliget av det som tidens vitenskapelige undersøkelser og industrialisering innebar, og de vendte seg derfor til sin egen tros skrifter for å få en forståelse av den akselererende forandringsprosessen. I Europa og Amerika trodde grupper som Christoph Hoffmanns tempelselskap og tilhengerne av William Miller at de i de kristne skriftene hadde funnet bevis som støttet deres overbevisning om at historien var slutt og at Jesu Kristi gjenkomst snart ville finne sted. En påfallende lik gjæringsprosess utviklet seg i Midtøsten rundt troen på at oppfyllelsen av ulike profetier i Koranen og islamske overleveringer var nær forestående.

Den avgjort mest dramatiske av disse bevegelsene med utgangspunkt i troen på tusenårsriket var den som vokste frem i Persia og samlet seg om en ung kjøpmann fra byen Shiraz og hans lære. Han er kjent i historien som Báb⁴. I ni år, fra 1844 til 1853, hadde persere fra alle klasser befunnet seg i en storm av håp og spenning som var vakt av Bábs kunngjøring om at Guds Dag var nær, og at han selv var den som var lovet

i islamske skrifter. Menneskeheten stod, sa han, på terskelen til en tid som ville bli vitne til en omforming av alle sider ved livet. Nye kunnskapsområder som ennå var ufattelige, ville i den nye tidsalder la selv barn overgå de mest fremstående av datidens lærde. Menneskeslekten ble oppfordret av Gud til å ta imot disse forandringene ved å gjennomføre en forvandling av sitt moralske og åndelige liv. Hans egen oppgave var å forberede menneskeheten på den begivenheten som stod i sentrum for denne utviklingen, nemlig at Guds universelle budbringer skulle komme, «*han som Gud vil åpenbare*», han som var ventet av alle religioners tilhengere.⁵

Påstanden vakte et voldsomt fiendskap hos det muslimske presteskap, som lærte at den guddommelige åpenbaringsprosessen var avsluttet med Muhammed, og at å hevde det motsatte utgjorde et frafall som kunne straffes med døden. Deres fordømmelse av Báb fikk snart støtte fra de persiske myndighetene. Tusenvis av tilhengere av den nye troen mistet livet i en gruoppvekkende serie av massakrer rundt om i landet, og Báb ble offentlig henrettet den 9. juli 1850.⁶ I en tid med økende vestlig engasjement i Orienten vakte disse hendelsene interesse og medlidenhet i innflytelsesrike europeiske kretser. Bábs edle liv og lære, tilhengers heltemot og det håpet om en grunnleggende reform som de hadde tent i et formørket land, øvet en sterk tiltrekning på personligheter som spente fra Ernest Renan og Leo Tolstoj til Sarah Bernhardt og grev de Gobineau.⁷

Fordi Bahá'u'lláh var en av de fremste forsvarerne av Bábs sak, ble han arrestert og ført til Teheran, til fots og i lenker. Til en viss grad ble han beskyttet av sitt anselige omdømme og familiens sosiale stilling, så vel som av protester som bábiforfølgelsene hadde fremkalt fra vestlige ambassader. Derfor ble han ikke dømt til døden slik innflytelsesrike personer ved hoffet rådet til. I stedet ble han kastet i det beryktede

Síyáh-Chál, «Det sorte hull», et dypt, utøybefengt fangehull som var blitt innrettet i et av byens tidligere vannbassenger. Det ble ikke fremsatt noen anklage, men han og rundt tretti følgesvenner ble, uten noen mulighet for anke, holdt innesperret i mørket og skitten i dette hullet, omgitt av herdede forbrytere, mange av dem dømt til døden. Rundt Bahá'u'lláhs hals ble det spent fast en tung lenke som var så beryktet blant dem som gav og fikk straff at den hadde fått sitt eget navn. Da han mot formodning ikke omkom ganske raskt, ble det gjort et forsøk på å forgifte ham. Merkene av lenken skulle bli værende på kroppen hans resten av livet.

Sentralt i Bahá'u'lláhs skrifter står en utlegning av de store temaene som har opptatt religiøse tenkere gjennom tidene: Gud, åpenbaringsens rolle i historien, det innbyrdes forhold mellom verdens ulike religiøse systemer, betydningen av tro og grunnlaget for moralsk autoritet i organiseringen av det menneskelige samfunn. Deler av disse tekstene gir en intim beskrivelse av hans egen åndelige opplevelse, av hans reaksjon på det guddommelige kallet og dialogen med «Guds Ånd» som var sentral i hans livsoppgave. Religiøs historie har aldri før gitt forskeren anledning til et så åpenhjertig møte med fenomenet guddommelig åpenbaring.

Mot slutten av Bahá'u'lláhs liv inngikk en kort beskrivelse av tilstanden i Síyáh-Chál i det han skrev om sine tidlige opplevelser.

I fire måneder ble vi holdt på et sted så ufyselig at det ikke kan sammenlignes med noe annet. ... Fangehullet lå innhyllt i tett mørke, og tallet på medfanger var nesten ett hundre og femti sjeler – tyver, snikmordere og landeveisrøvere. Selv om stedet var overfylt, hadde det ingen annen utgang enn den vi kom inn gjennom. Ingen penn kan skildre dette stedet eller noen tunge beskrive

*dets motbydelige lukt. De fleste av disse mennene hadde hverken klær eller sengetøy å ligge på. Gud alene vet hva vi gjennomgikk på dette ytterst illeluktende og dystre stedet!*⁸

Hver dag pleide vaktene å gå ned de tre bratte trappene til fangehullet, gripe en eller flere av fangene og dra dem ut for å henrette dem. I Teherans gater ble vestlige iakttagere forferdet over opptrinn der bábíer ble skutt fra kanonmunninger, ble hakket til døde med økser og sverd og ledet til døden med brennende lys stukket inn i åpne sår på kroppen.⁹ Det var under disse omstendighetene og ansikt til ansikt med utsikten til sin egen snarlige død at Bahá'u'lláh mottok det første varslet om sin livsoppgave:

*En natt i drømme hørtes disse opphøyede ord fra alle kanter: «Sannelig, vi vil gjøre deg seierrik ved deg selv og ved din penn. Sørg ikke over det som har tilstøtt deg, og frykt ikke, for du er trygg. Om kort tid vil Gud oppreise jordens skatter – mennesker som vil hjelpe deg ved deg selv og ved ditt navn, hvorved Herren har gjenopplivet hjertene til slike som har gjenkjent ham.»*¹⁰

Opplevelsen av guddommelig åpenbaring, som vi bare har annenhånds omtale av i de beretninger som har overlevd om livene til Buddha, Moses, Jesus Kristus og Muhammed, blir malende beskrevet med Bahá'u'lláhs egne ord:

Da jeg satt fengslet i Teheran, lot den gnagende vekten av lenkene og den stankfylte luften meg få kun litt søvn. I disse sjeldne stundene da jeg sov, kjentes det likevel som om noe fløt fra issen over brystet, som en veldig strøm som styrter ned på jorden fra toppen av et høyt fjell.

Hvert lem på mitt legeme ble som en følge av dette satt i brann. I slike øyeblikk fremsa min tunge det intet menneske kunne utholde å høre.¹¹

LANDSFORVIST

Til slutt ble Bahá'u'lláh, fortsatt uten rettergang eller adgang til å kreve skadeserstatning, løslatt fra fengslet og umiddelbart forvist fra hjemlandet mens hans rikdom og eiendommer ble beslaglagt uten lov og dom. Den russiske diplomatiske representanten kjente ham personlig og hadde fulgt forfølgelsene av bábíene med økende fortvilelse. Han tilbød ham sin beskyttelse og tilflukt i land som ble kontrollert av hans regjering. Å ta imot en slik hjelp ville i det rådende politiske klima ganske sikkert ha utløst fordreide påstander fra andre om at det måtte ligge noe politisk i dette.¹² Kanskje var det derfor Bahá'u'lláh valgte å godta forvisning til nabolands territoriet Irak, som da var underlagt Det osmanske rike. Denne utvisningen var begynnelsen på førti års landflyktighet, fengsling og bitter forfølgelse.

I årene umiddelbart etter avreisen fra Persia prioriterte Bahá'u'lláh behovene hos bábíene som hadde samlet seg i Bagdad, en oppgave som hadde falt på ham som den eneste fungerende bábí-leder som hadde overlevd massakrene. Bábs død og det nesten samtidige tapet av de fleste av troens unge lærere og veiledere hadde spredt og demoralisert de troende. Da hans anstrengelser for å samle dem som hadde flyktet til Irak, vakte misunnelse og uenighet,¹³ fulgte han samme vei som alle Guds budbringere før ham og trakk seg tilbake til ødemarken. Til dette formålet valgte han fjellområdet i Kurdistan. Hans tilbaketrekning, som han senere sa, hadde «ikke tenkt på noen tilbakekomst». Hensikten «var å unngå å bli gjenstand for uenighet blant de trofaste, en kilde til uro for våre venner.» Selv om disse to årene i Kurdistan var en periode med store savn og fysiske vanskeligheter, så beskriver Bahá'u'lláh dem som en tid med inderlig glede i dyp ettertanke over budskapet som var blitt betrodd ham: «*Mens vi var alene, samtalte vi med*

vår ånd, uten tanke for verden og alt som er i den.»¹⁴

De som var igjen av den fortvilte gruppen av landsforviste i Bagdad, hadde oppdaget hvor han var og bønnfalt ham om å vende tilbake og påta seg ledelsen av samfunnet. Bare med stor motvilje etterkom han til sist deres inntrengende budskap, siden han mente at det var hans ansvar overfor Bábs sak.

To av de viktigste bindene av Bahá'u'lláhs skrifter ble til i denne første eksilperioden, før han gjorde sin livsoppgave kjent i 1863. Det første er en liten bok som han kalte *De skjulte ord*. Boken er skrevet i form av en samling av moralske fyndord og utgjør den etiske kjernen i Bahá'u'lláhs budskap. I vers som Bahá'u'lláh beskriver som essensen av åndelig veiledning i alle tidligere åpenbaringer, taler Guds røst direkte til menneskets sjel:

O åndens sønn!

Høyest av alt elsker jeg rettferdighet; vend deg ikke bort fra den hvis du søker meg, og forsøm den ikke, så jeg kan ha tillit til deg. Ved dens hjelp skal du se med dine egne øyne og ikke gjennom andres øyne, og få visshet gjennom din egen kunnskap og ikke gjennom din nestes kunnskap. La ditt hjerte dvele ved dette – hvorledes du bør være. Sannelig, rettferdighet er min gave til deg og tegnet på min kjærlige omsorg. Vend derfor ditt blikk mot rettferdigheten.

O tilværelsens sønn!

Elsk meg så at jeg kan elske deg. Hvis du ikke elsker meg, kan min kjærlighet på ingen måte nå deg. Vit dette, o tjener.

O menneskebarn!

Sørg ikke med mindre du er langt borte fra oss. Gled deg ikke med mindre du kommer nærmere og vender tilbake til oss.

O tilværelsens sønn!

Med kraftens hender formet jeg deg og med styrkens fingre skapte jeg deg; og jeg har senket mitt lys over ditt indre. Vær du tilfreds med det og søk intet annet, for mitt verk er fullkomment og mitt bud er bindende. Betvil det ikke og vær ikke mistroisk.¹⁵

Det andre av de to større verkene som Bahá'u'lláh forfattet i denne perioden, er *Visshetens bok*, som er en omfattende fremstilling av religionens vesen og formål. Guds budbringere beskrives som mellommenn i en eneste ubrutt prosess – menneskeslektens erkjennelse av sine slumrende åndelige og moralske muligheter. Beskrivelsen henter sitt stoff ikke bare fra Koranen, men med samme letthet og innsikt fra Det gamle og Det nye testamente. En menneskehet som har nådd modenhetsalderen, er mottagelig for direkte undervisning utover lignelser og billedspråk. Tro er ikke et spørsmål om blind tillit, men om bevisst kunnskap. Det er heller ikke behov for veiledning fra en geistlig elite lenger: I denne nye opplysningens og utdannelsens tidsalder skjenker forstandens gave enkeltmennesket evnen til å rette seg etter guddommelig veiledning. Det springende punkt er oppriktighet:

Intet menneske skal nå breddene av den sanne forståelses hav uten at det er løsrevet fra alt som er i himmel og på jord. ...

Essensen av disse ord er dette: De som betrer troens sti, de som tørster etter visshetens vin, må rense seg for

alt som er jordisk – sine ører for tomt snakk, sitt sinn for fåfengte forestillinger, sine hjerter for verdslige følelser, sine øyne for det som er forgjengelig. De bør sette sin lit til Gud og følge hans vei, mens de holder fast ved ham. Da vil de bli gjort verdige til stråleglansen fra den guddommelige kunnskaps og forståelses sol, ... siden mennesket aldri kan ha håp om å komme til kunnskap om den overmåte herlige ... med mindre og før enn det opphører å betrakte dødelige menneskers ord og gjerninger som en målestokk for den sanne forståelse og anerkjennelse av Gud og hans profeter.

Betrakt fortiden. Hvor mange, både høye og lave, har ikke til alle tider med lengsel ventet på at Guds manifestasjoner skulle komme i hans utvalgte helliggjorte personer ... Og når så nådens porter åpnet seg, og de guddommelige gavers skyer sendte sitt regn over menneskeheten, og lyset fra det usette skinte over den himmelske makts horisont, så fornektet de ham alle sammen og vendte seg bort fra hans ansikt – Guds eget ansikt. ...

Bare når undersøkelsens, den oppriktige strebens, den lengtende attrås, den lidenskapelige hengivenhets, den glødende kjærlighets, henrykkelsens og begeistringens lampe tennes i den søkendes hjerte og Guds miskunnets bris føres henover hans sjel, vil villfarelsens mørke bli fordrevet, tvilens og mistankens tåke bli spredt og kunnskapens og visshetens lys innhulle hans vesen. ... Da vil den hellige og evige Ånds mangfoldige gunstbevisninger og utstrømmende nåde skjenke søkeren slikt nytt liv at han vil finne seg forlenet med et nytt øye, et nytt øre, et nytt hjerte og et nytt sinn. ... Idet han ser med Guds øye, vil han inne i hvert atom skue en dør som leder ham til den absolutte visshets stader. I alle ting vil han oppdage ... tegnene på en evig manifestasjon.

... Når den menneskelige sjels kanal renses for alle verdslige og hindrende tilknytninger, vil den med ufeilbarlighet fornemme den elskedes ånde over umåtelige avstander, og ledet av dens duft vil den nå frem til og gå inn i Visshetens stad.

... Denne staden er intet annet enn Guds Ord, som åpenbart i enhver tidsalder og religionsordning. ... All den ledelse, velsignelse, lærdom, forståelse, tro og visshet som er skjenket alt som er i himmel og på jord, finnes gjemt og forvart i disse byer.¹⁶

Visshetens bok inneholder ingen åpenlyse henvisninger til Bahá'u'lláhs eget livskall, som ennå ikke var kunngjort. Den er snarere bygget opp rundt en energisk utlegning av den henrettede Bábs livsgjerning. Boken øvde en sterk innflytelse på bábí-samfunnet, som blant sine medlemmer talte en rekke lærde og personer som hadde oppholdt seg ved de teologiske læresetene. Dette skyldtes ikke minst det mesterlige kjennskapet til islamsk tankeverden og lære som forfatteren legger for dagen når han fører bevis for Bábs påstand om å ha oppfylt islams profetier. Bahá'u'lláh oppfordret bábíene til å være verdige den tillit som Báb hadde vist dem, og offeret av så mange heltemodige liv. Samtidig pekte han på den utfordringen som lå i å ikke bare bringe deres egne liv i pakt med den guddommelige lære, men å gjøre deres samfunn til en modell for den uensartede befolkningen i Bagdad, som var hovedstaden i provinsen Irak.

Til tross for at de landsforviste levde i svært trange materielle kår, ble de ansporet til dåd av denne visjonen. En av dem, som het Nabíl og senere skulle etterlate seg en detaljert beretning om både Bábs og Bahá'u'lláhs profetiske virke, har beskrevet den åndelige intensiteten som preget disse dagene:

Mang en kveld ernærte ikke mindre enn ti personer seg av dadler for ikke mer enn noen øre. Ingen visste hvem som egentlig eide skoene, kappene eller draktene som fantes i husene deres. Hvem som helst som gikk til basaren, kunne hevde at skoene han hadde på føttene, var hans egne, og enhver som kom i Bahá'u'lláhs nærvær, kunne bekrefte at kappen og drakten som han da hadde på seg, tilhørte ham selv. ... Å, hvor lykksalige var vel ikke de dagene, og hvor frydefulle og vidunderlige var vel ikke de timene!¹⁷

Til forferdelse for øvrighetspersonene ved det persiske konsulatet, som hadde trodd at bábí-«episoden» var over, ble den landsforviste gruppen etter hvert et respektert og innflytelsesrikt element i Iraks provinshovedstad og i nabobyene. Siden flere av de viktigste gravmælene for den sjittiske grenen av islam lå i området, ble også en jevn strøm av persiske pilegrimer under de gunstigste omstendigheter påvirket av bábíenes fornyede innflytelse. Blant de rangspersoner som besøkte Bahá'u'lláh i det enkle huset hvor han bodde, befant det seg prinser fra den kongelige familie. En av dem ble så henrykt av opplevelsen at han fikk den noe naive ideen at han ved å reise en kopi av bygningen i hagene på sin egen eiendom kunne gjenskape noe av den atmosfæren av åndelig renhet og løsrevethet som han hadde opplevd en kort stund. En annen, som ble dypere beveget av opplevelsen under sitt besøk, uttrykte overfor venner sin følelse av at «om alle sorger i verden var sammentrengt i mitt hjerte, så følte jeg at de alle ville forsvinne når jeg var i Bahá'u'lláhs nærvær. Det var som om jeg hadde kommet til Paradis ...»¹⁸

ERKLÆRINGEN I RIDVÁNHAGEN

I 1863 kom Bahá'u'lláh frem til at tiden var inne til å begynne å gjøre noen av følgesvennene kjent med oppgaven som han var blitt betrodd i Síyáh-Cháls mørke. Denne beslutningen sammenfalt med et nytt stadium i den kampen mot hans virksomhet som det sjiittisk-muslimske presteskapet og representanter for den persiske regjeringen hadde ført uten skånsel. Av frykt for at anerkjennelsen som Bahá'u'lláh begynte å vinne blant innflytelsesrike persiske besøkende til Irak, igjen skulle tenne begeistringens glød i Persia, presset sjahens regjering på for å få de osmanske myndighetene til å føre ham langt bort fra grensene og inn i det indre av riket. Til slutt gav den tyrkiske regjeringen etter for dette presset og inviterte den landsforviste til å bosette seg i hovedstaden Konstantinopel som sin gjest. Til tross for den høflige tonen som budskapet var holdt i, var det tydelig at hensikten var å kreve at han måtte føye seg.¹⁹

Ved denne tiden var det blitt slik at hengivenheten hos den lille gruppen av landsforviste rettet seg mot Bahá'u'lláhs person så vel som mot hans utlegning av Bábs lære. Et økende antall av dem var blitt overbevist om at han ikke bare snakket som talsmann for Báb, men også på vegne av den langt større saken som sistnevnte hadde erklært var nær forestående. Denne troen ble til visshet i siste del av april 1863 da Bahá'u'lláh like før avreisen til Konstantinopel sammenkalte noen av sine følgesvenner i en hage som senere fikk navnet Ridván («Paradis»), og betrodde dem kjernepunktet i sitt livskall. I de neste fire årene gjorde tilhørerne sine venner gradvis kjent med nyheten om at Bábs løfter var blitt oppfylt og at «Guds Dag» hadde grydd, selv om man ikke fant tiden inne til noen åpen kunngjøring.

De nøyaktige omstendighetene rundt denne private meddelelsen er, slik det ble uttrykt av den bahá'í-autoriteten som er mest fortrolig med det som finnes nedtegnet fra denne tiden, «hyllet i et mørke som fremtidige historikere vil finne det vanskelig å trenge gjennom».²⁰ Hvordan erklæringen artet seg, kan man bedømme ut fra ulike henvisninger som Bahá'u'lláh gjorde til sin livsgjerning i mange av sine senere skrifter:

*Hensikten bak hele skaperverket er åpenbaringen av denne mest opphøyede, denne helligste Dag, Dagen som er kjent som Guds Dag i hans bøker og skrifter – Dagen som alle profetene og de utvalgte og de hellige har ønsket å være vitne til.*²¹

*... dette er Dagen da menneskeheten kan se den lovedes ansikt og høre hans røst. Guds kallen har lydt, og lyset fra hans åsyn er blitt løftet over menneskene. Det sømmer seg for ethvert menneske å utviske sporene av alle ørkesløse ord fra sitt hjertes tavle og med et åpent og uhildet sinn beskue tegnene på hans åpenbaring, bevisene på hans kall og tegnene på hans herlighet.*²²

Som det gang på gang understrekes i Bahá'u'lláhs utlegning av Bábs budskap, så er Guds hovedhensikt med å åpenbare sin vilje å fremkalle en forvandling i menneskehetens karakter, og – hos de lydhøre – å utvikle de moralske og åndelige egenskaper som ligger skjult i menneskets natur:

*Smykk deres tunger, o folk, med sannferdighet, og pryd sjelen med ærlighetens smykke. Vokt dere, o folk, at dere ikke handler troløst mot noen. Vær Guds betrodde blant hans skapninger og tegnene på hans høysinnethet blant hans folk. ...*²³

Opplys og hellige deres hjerter, la dem ikke besudles av hatets torner eller ondskapens tistler. Dere bor i én verden og er skapt ved én viljes virke. Velsignet er den som omgås alle mennesker i en ånd av den største vennlighet og kjærlighet.²⁴

Den pågående omvendelsesiveren som hadde kjennetegnet tidligere tiders anstrengelser for å utbre religionens sak, blir erklært å være uverdig for Guds Dag. Enhver som har tatt imot åpenbaringen, er forpliktet til å dele den med dem som vedkommende tror er søkende, men helt og holdent la det være tilhørernes sak å avgjøre hvordan de skal reagere:

Vis overbærenhet og velvilje og kjærlighet mot hverandre. Skulle en av dere være ute av stand til å forstå en bestemt sannhet, eller anstrenge seg for å fatte den, så vis den ytterste vennlighet og godvilje når du taler med ham. ...²⁵

Menneskets hele plikt på denne Dag er å oppnå den del av nådens flom som Gud lar strømme frem for det. La derfor ingen se på om karet er stort eller lite. ...²⁶

På bakgrunn av de blodige hendelsene i Persia ikke bare fortalte Bahá'u'lláh sine tilhengere at «*hvis dere blir drept, er det bedre for dere enn å drepe*», men fremholdt også sterkt at de skulle være et eksempel når det gjaldt å adlyde de offentlige myndigheter: «*I ethvert land der noen av dette folk bor, må de opptre med troskap, ærlighet og sannferdighet overfor landets regjering.*»²⁷

Omstendighetene rundt Bahá'u'lláhs avreise fra Bagdad gav en dramatisk demonstrasjon av kraften i disse prinsippene. I løpet av bare noen få år hadde en flokk landsforviste utlendinger som ved ankomsten til området hadde vakt

mistanke og motvilje hos naboene, blitt en av de mest respekterte og innflytelsesrike gruppene i befolkningen. De forsørget seg ved blomstrende forretninger. Som gruppe ble de beundret for sin gavmildhet og sin rettskafne vandel. De skumle påstandene om religiøs fanatisme og vold som iherdig ble spredd av ansatte ved det persiske konsulat og sjiittisk-muslimske geistlige, hadde opphørt å påvirke den offentlige mening. Da den 3. mai 1863 kom og Bahá'u'lláh red ut fra Bagdad ledsaget av sin familie og de venner og tjenere som var utvalgt til å følge ham til Konstantinopel, var han blitt en uhyre populær og avholdt person. I dagene like før avskjeden kom en rekke betydelige personer, blant dem provinsguvernøren selv, til hagen hvor han oppholdt seg midlertidig, for å gjøre ham sin oppvartning, mange av dem langveis fra. Øyenvitner til avreisen har i rørende ordelag beskrevet bifallet som hilste ham, tårene hos mange av tilskuerne og den iveren som de osmaniske myndigheter og offentlige tjenestemenn viste etter å gjøre ære på sin gjest.²⁸

«GUDS UFORANDERLIGE TRO ...»

Etter at Bahá'u'lláh hadde gitt sitt livskall til kjenne i 1863, begynte han å utdype et tema som allerede var tatt opp i *Visshetens bok*. Det gjaldt forholdet mellom Guds vilje og den utviklingsprosessen som menneskenaturens slumrende åndelige og moralske evner finner uttrykk gjennom. Denne utlegningen skulle komme til å innta en sentral plass i hans skrifter i de tretti årene som gjenstod av hans liv. Guds virkelighet, hevder han, er og vil alltid forbli uerkjennelig. Uansett hvilke ord menneskets tanke måtte anvende på den guddommelige natur, så forholder de seg kun til den menneskelige eksistens og er produkter av menneskelige bestræbelser på å beskrive menneskelige opplevelser:

Langt, langt fra din herlighet være det som det dødelige menneske kan forsikre om deg eller tillegge deg, eller den lovprisning hvormed det kan forherlige deg! Hvilken som helst plikt du har pålagt dine tjenere til å opphøye din majestet og herlighet til det ytterste, er bare et tegn på din nåde mot dem, så de kan bli i stand til å heve seg mot det stade som er skjenket deres eget innerste vesen, stadet for kunnskap om deres eget selv.²⁹

For ethvert forstandig og opplyst hjerte er det innlysende at Gud, den uerkjennelige innerste virkelighet, det guddommelige vesen, er umåtelig opphøyet over enhver menneskelig egenskap, så som legemlig eksistens, å stige opp og å stige ned, å dra ut og å vende tilbake. Det være langt fra hans herlighet at den menneskelige tunge skulle ytre en fullgod lovprisning av ham, eller at det menneskelige hjerte skulle forstå hans uutgrunnelige mysterium. Han er og har alltid vært tilslørt av sitt innerste vesens

urgamle evighet og vil i sin egen virkelighet forbli skjult for menneskenes blick til evig tid. ...³⁰

Det menneskeheten opplever når den vender seg til Skaperen av all eksistens, er attributtene eller egenskapene som er forbundet med Guds tilbakevendende åpenbaringer:

Siden døren til kunnskap om Den gamle av dager således er stengt for alle vesener, har Kilden til uendelig nåde ... latt disse lysende hellighetens edelstener komme til syne fra åndens rike i det menneskelige tempels edle form og bli åpenbart for alle mennesker, slik at de kan meddele verden det uforanderlige vesens mysterier og tale om hans innerste og uforgjengelige vesens gåtefulle natur. ...³¹

Disse helliggjorte speil ... er alle uten unntak talsmenn på jorden for ham som er altets midtpunkt, dets innerste vesen og endelige hensikt. Fra ham utgår deres kunnskap og makt; fra ham er deres herredømme hentet. Deres åsyns skjønnhet er kun en gjenspeiling av hans bilde, og deres åpenbaring er et tegn på hans udødelige herlighet. ...³²

Guds åpenbaringer adskiller seg ikke fra hverandre i vesentlige henseender, selv om de skiftende behov de dekker fra tidsalder til tidsalder, har fremkalt spesielle reaksjoner hos hver av dem:

Disse Guds egenskaper blir ikke og er aldri blitt gitt særskilt til enkelte profeter og holdt tilbake fra andre. Nei, alle Guds profeter, hans begunstigede, hans hellige og utvalgte budbringere bærer uten unntak hans navn og legemliggjør hans egenskaper. De er kun forskjellige når det gjelder intensiteten i deres åpenbaring og den relative styrken av deres lys. ...³³

De som studerer religioner advares mot å la teologiske dogmer eller andre forutfattede meninger lede dem til å gjøre forskjell mellom dem som Gud har brukt som kanaler for sitt lys:

Vokt dere, o dere som tror på Guds enhet, at dere ikke fristes til å gjøre noen forskjell på noen av hans Saks åpenbarere eller å ha en ringere mening om de tegn som har fulgt og forkynt deres åpenbaring. Dette er sannelig den virkelige betydningen av guddommelige enhet, om dere er av dem som forstår og tror på denne sannhet. Vær videre forvisset om at alle disse gudsmanifestasjoners handlinger og gjerninger – ja, alt som vedrører dem, og hva som helst de måtte manifestere i fremtiden – alle er forordnet av Gud og gjenspeiler hans vilje og hensikt. ...³⁴

Bahá'u'lláh sammenligner de guddommelige åpenbaringers periodiske komme med at det blir vår igjen. Guds budbringere er ikke bare lærere, selv om dette er en av deres viktigste funksjoner. Snarere har ånden i deres ord, sammen med deres livs eksempel, evnen til å røre ved grunnlaget for menneskets motivasjon og å forårsake en grunnleggende og varig forandring. Deres innflytelse åpner nye verdener av forståelse og ytelse:

Og siden der ikke kan være noe bånd av direkte samkvem til å forbinde den ene sanne Gud med hans skapning, og ingen likhet overhodet kan eksistere mellom det flyktige og det evige, det betingede og det absolutte, så har han forordnet at der i hver tidsalder og åpenbaringsperiode skal åpenbares en ren og plettfri sjel i jordens og himmelens riker. ... Ledet av den ufeilbarlige ledelses lys og utrustet med det høyeste herredømme er de [Guds budbringere] pålagt å bruke sine ords inspirasjon,

utstrømningen av sin ufeilbarlige nåde og sin åpenbarings helliggjørende bris til å lutre hvert lengtende hjerte og hver mottagelig ånd for de jordiske bekymrings og begrensningers smuss og støv. Da, og bare da, vil det som Gud har betrodd menneskets innerste virkelighet å skjule, komme til syne ... og plante sin åpenbarte herlighets fane på menneskehjertenes tinder.³⁵

Uten en slik inngripen fra Guds verden forblir den menneskelige natur en fange av sine instinkter så vel som av ubevisste antagelser og kulturbestemte adferdsmønstre:

Da han hadde skapt verden og alt som lever og rører seg i den, valgte han [Gud] ... å tildele mennesket den enestående utmerkelse og evne å kunne kjenne ham og elske ham – en evne som nødvendigvis må betraktes som den skapende impuls og den primære hensikt som ligger til grunn for hele skaperverket. ... Over enhver skapt tings innerste virkelighet har han utgytt lyset fra et av sine navn og gjort den til mottager av en av hans egenskapers herlighet. På menneskets innerste vesen har han imidlertid samlet alle sine navns og egenskapers stråleglans i ett punkt og gjort det til et speil for sitt eget selv. Alene blant alle skapte ting er mennesket blitt utvalgt for så stor en gunst, så varig en gave.

Disse krefter som ... den himmelske ledelses Kilde har skjenket menneskets vesen, ligger imidlertid gjemt innen i det, likesom flammen er skjult i kjerten og lysets stråler er til stede som muligheter i lampen. Disse krefters stråleglans kan fordunkles av verdslige begjær likesom solens lys kan skjules under det støv og smuss som dekker speilet. Hverken kjerten eller lampen kan bli tent ved sine egne bestrebelse, og heller ikke kan det noen gang bli mulig for

speilet å fri seg for støvet. Det er klart og innlysende at før ilden brenner, kan lampen aldri bli tent, og med mindre smusset blir fjernet fra speilets overflate, kan det aldri vise solens bilde eller gjenspeile dens lys og herlighet.³⁶

Tiden er kommet, sa Bahá'u'lláh, da menneskeheten har både evne og anledning til å se hele panoramaet av sin åndelige utvikling som én eneste prosess: «Uforlignelig er denne Dag, for den er som et øye for tidligere tidsaldrer og århundrer, og som et lys for tidens mørke.»³⁷ Ut fra dette perspektivet må tilhengerne av ulike religiøse tradisjoner bestrebe seg på å forstå det han kalte «Guds uforanderlige tro»,³⁸ og på å skille dens sentrale åndelige impuls fra de skiftende lover og begreper som ble åpenbart for å møte kravene i et menneskelig samfunn som stadig utvikler seg:

Guds profeter bør betraktes som leger som har som oppgave å fremme velbefinnendet for verden og dens folk, så de ved enhetens ånd kan helbrede en splittet menneskehets sykdom. ... Det er derfor ikke til å undres over om behandlingen som foreskrives av legen i dag, ikke skulle finnes å være identisk med det han foreskrev tidligere. Hvordan kunne det være annerledes når de lidelser som plager pasienten på hvert stadium av hans sykdom, krever et spesielt legemiddel? Så også med Guds profeter. Hver gang de har opplyst verden med stråleglansen fra den guddommelige kunnskaps sol, har de ufravikelig kalt dens folk til å ta imot Guds lys ved slike midler som passet best i forhold til det som krevdes i den tidsalderen da de fremstod ...³⁹

Det er ikke bare hjertet som må vie seg til denne oppdagelsesprosessen, men også tanken. Forstanden, hevder Bahá'u'lláh, er Guds største gave til sjelen, «et tegn på åpenbaringen av ...

*den høyeste Herre».*⁴⁰ Kun ved å befri seg for nedarvede dogmer, enten de er religiøse eller materialistiske, kan forstanden begi seg ut på en uavhengig utforskning av forholdet mellom Guds Ord og menneskehetens erfaring. I en slik undersøkelse er fordommer en stor hindring: «*Advar ... den ene sanne Guds elskede mot å betrakte menneskenes uttalelser og skrifter med et altfor kritisk øye. La dem heller nærme seg slike uttalelser og skrifter med et åpent sinn og kjærlig sympati.*»⁴¹

GUDS MANIFESTASJON

Det som er felles for alle som bekjenner seg til et eller annet av verdens religionssystemer, er overbevisningen om at det er gjennom den guddommelige åpenbaring sjelen kommer i kontakt med Guds verden, og at det er dette forholdet som gir livet virkelig mening. Noen av de viktigste avsnittene i Bahá'u'lláhs skrifter er de som inngående tar for seg deres natur og rolle som er kanalene for denne åpenbaringen, Guds budbringere eller «manifestasjoner». En stadig tilbakevendende analogi i disse avsnittene tar utgangspunkt i den fysiske solen. Mens solen har visse egenskaper til felles med de andre himmellegemene i solsystemet, er den forskjellig fra dem ved at den i seg selv er kilden til systemets lys. Planetene og månene reflekterer lyset, mens solen utstråler det som en egenskap som er uadskillelig fra dens natur. Systemet dreier seg rundt dette midtpunktet, og hver av delene påvirkes, ikke bare av sin spesielle sammensetning, men også av sitt forhold til systemets lyskilde.⁴²

På samme måte, hevder Bahá'u'lláh, er den menneskelige personlighet som Guds manifestasjoner deler med resten av rasen, forskjellig fra andre på en måte som gjør den egnet til å tjene som kanal eller formidler for Guds åpenbaring. Tilsynelatende motsigende henvisninger til denne dobbeltstillingen, som for eksempel er tillagt Kristus,⁴³ har vært blant de mange kilder til religiøs forvirring og uenighet frem gjennom historien. Om dette temaet sier Bahá'u'lláh:

Alt som er i himmelen og alt som er på jorden er et direkte bevis på at Guds egenskaper og navn er åpenbart i det ... I aller høyeste grad gjelder dette mennesket, som blant alle skapte ting ... er blitt utvalgt til å bæres med en slik utmerkelse. For i mennesket finnes alle Guds egenskaper

og navn potensielt åpenbart i en grad som intet annet skapt vesen har overgått eller oversteget. ... Og av alle mennesker er det manifestasjonene av sannhetens sol som er de dyktigste, de mest fremragende, de mest utmerkede. Ja, alle utenom disse manifestasjoner lever ved deres viljes virksomhet og beveger seg og er til gjennom deres nådes utstrømninger.⁴⁴

Gjennom historien har de troendes overbevisning om at grunnleggeren av deres egen religion stod i en særstilling, ført til intens spekulasjon om gudsmanifestasjonens natur. Slike spekulasjoner er imidlertid blitt sterkt hemmet av vanskelighetene med å tolke og tyde billedspråket i fortidens skrifter. Forsøkene på å utkrystallisere meninger i form av religiøse dogmer har derfor snarere vært en splittende enn en forenende kraft i historien. Ja, til tross for den enorme energien som er viet teologisk arbeid – eller kanskje på grunn av den – hersker det i dag dype meningsforskjeller blant muslimer når det gjelder nøyaktig hvilken stilling Muhammed har, blant kristne når det gjelder Jesu stilling, og blant buddhister vedrørende grunnleggeren av deres egen religion. Som det viser seg bare så altfor tydelig, har motsetningene skapt av disse og andre forskjeller innen en gitt tradisjon vist seg å være minst like alvorlige som de som adskiller vedkommende tradisjon fra dens søsterreligioner.

Spesielt viktig for en forståelse av Bahá'u'lláhs lære om religionenes enhet er derfor hans uttalelser om hvilket stade rekken av Guds manifestasjoner har, og om deres oppgaver i menneskehetens åndelige historie:

Disse gudsmanifestasjoner har alle et dobbelt stade. Det ene består i ren abstraksjon og vesensenhets. Om du i denne henseende kaller dem alle ved ett navn og tillegger dem alle de samme egenskaper, så tar du ikke feil

av sannheten. ...

Det annet er utmerkelsens stade og gjelder den skapte verden og dens begrensninger. I denne henseende har hver gudsmanifestasjon en særskilt personlighet, en klart foreskrevet livsoppgave, en forutbestemt åpenbaring og spesielt angitte begrensninger. Hver av dem er kjent under et forskjellig navn, kjennetegnes ved en spesiell egenskap, utfører en bestemt oppgave ...

*Sett i lys av deres annet stade ... fremviser de et abso-
lutt tjenersinn, den ytterste armod og fullstendig selvut-
slettelse. Som han sier: «Jeg er Guds tjener. Jeg er bare et
menneske som du.» ...*

*Skulle en av de altomfavnende gudsmanifestasjoner
erklære: «Jeg er Gud», så taler han sannelig sannhet, og
derom hersker det ingen tvil. For ... gjennom deres åpen-
baring, deres egenskaper og navn blir Guds åpenbaring,
hans navn og hans egenskaper gitt til kjenne i verden. ...
Og skulle noen av dem komme med ytringen «Jeg er Guds
budbringer», så taler også han sannhet, den utvilsomme
sannhet. ... Sett i dette lys er de alle bare budbringere
for den ideelle Konge, denne uforanderlige essens. ... Og
skulle de si: «Vi er Guds tjenere», så er også dette en åpen-
bar og uomtvistelig kjensgjerning. For de er gjort åpen-
bare i det mest fullkomne tjenerstade, et stade som intet
menneske overhodet kan oppnå maken til. ...⁴⁵*

*Således har det seg at hva de enn måtte uttale, om det
vedrører guddommens rike, herredømme, profetskap,
budbringergjerning, beskytterembete, apostelgjerning el-
ler tjenerstade, så er alt sant, uten enhver skygge av tvil.
Derfor må disse uttalelser ... overveies nøye, slik at de
forskjellige utsagn fra den usynliges åpenbarere og hellig-
hetens daglysninger kan opphøre å ryste sjelen og forvirre
sinnen.⁴⁶*

«EN EVIG FREMADSKRIDENDE SIVILISASJON ...»

Disse avsnittene ligger en uuttalt synsmåte som representerer det mest utfordrende trekk ved Bahá'u'lláhs utlegning av gudsmanifestasjonens funksjon. Guddommelig åpenbaring, sier han, er sivilisasjonens drivkraft. Når den opptrer, så blir dens forvandlende virkning på forstand og sjel hos de lydhøre gjentatt i det nye samfunnet som langsomt tar form rundt deres opplevelse. Det vokser frem et nytt troskaps-sentrum som evner å forplikte folk fra en lang rekke kulturer. Musikk og kunst tar fatt i symboler som formidler en langt rikere og modnere inspirasjon. En radikal omdefinering av begreper om rett og galt gjør det mulig å utforme nye lovregler for offentlig rett og oppførsel. Nye institusjoner oppstår for å gi uttrykk for impulser i retning av moralsk ansvar som man tidligere overså eller ikke kjente til: «Han var i verden, og verden er blitt til ved ham ...».⁴⁷ Etter hvert som den nye kulturen utvikler seg til en sivilisasjon, tar den opp i seg tidligere tiders landevinninger og innsikt i en mangfoldighet av nye kombinasjoner. Trekk ved tidligere kulturer som ikke lar seg innlemme, svinner bort eller tas opp av sosiale yttergrupper. Guds Ord skaper nye muligheter både innenfor enkeltmenneskets bevissthet og i mellommenneskelige forhold.

Hvert ord som utgår av Guds munn, er forlenet med en kraft som kan inngyte nytt liv i enhver menneskelig skapning ... Alle de underverker som dere ser i denne verden, er blitt frembragt ved hans ypperste og mest opphøyede viljes, hans underfulle og ubøyelige forsetts virksomhet. Ikke før blir dette lysende ord ytret, så rører dets livgivende energier seg i alle skapte ting og gir opphav til de midler og redskaper hvorved slike kunstarter kan frem-

bringes og fullkommengjøres. ... I de kommende dager vil dere sannelig se ting dere aldri før har hørt om. ... Hver eneste bokstav som utgår av Guds munn, er virkelig en moderbokstav, og hvert ord som ytres av ham som er den guddommelige åpenbarings Kilde, er et moderord. ...⁴⁸

Rekken av guddommelige åpenbaringer, hevder Báb, er «en prosess som ikke har hatt noen begynnelse og ikke vil ha noen ende».⁴⁹ Selv om hver budbringers kall er avgrenset i tid og funksjon, så inngår det som en nødvendig del av en vedvarende og fremadskridende tilkjennegivelse av Guds kraft og vilje:

Betrakt med ditt indre øye rekken av påfølgende åpenbaringer som har forbundet Adams manifestasjon med Bábs manifestasjon. Jeg bevitner for Gud at hver og en av disse manifestasjoner er blitt sendt ned gjennom den guddommelige viljes og hensikts virksomhet, at hver av dem har overbragt et særskilt budskap, at hver av dem var betrodd en guddommelig åpenbart Bok ... Omfanget av åpenbaringen som hver av dem er forbundet med, har vært klart forutbestemt. ...⁵⁰

Når en sivilisasjon i stadig utvikling til slutt uttømmer sine åndelige kilder, begynner en nedbrytningsprosess, slik det skjer i naturens verden. Bahá'u'lláh gjør igjen bruk av en analogi hentet fra naturen og sammenligner dette avbruddet i sivilisasjonens utvikling med at vinteren setter inn. Moralen synker og det sosiale samholdet svekkes. Utfordringer som man tidligere ville ha mestret eller vendt til en anledning til å se på saken og nå et resultat, blir uoverstigelige hindringer. Religionen mister sin aktualitet, man eksperimenterer stadig mer stykkevis og delt, og det fører igjen til at de sosiale skillene blir enda dypere. Uvisshet om livets mening og verdi

fremkaller stadig oftere angst og forvirring. Under henvisning til denne tilstanden i vår egen tid sier Bahá'u'lláh:

Vi kan godt fornemme hvordan hele menneskeslekten er omringet av store, av uberegnelige lidelser. Vi ser den vansmekte på sitt sykeleie, hårdt prøvet og uten forhåpninger. De som er drukne av innbilskhet, har stilt seg mellom den og den guddommelige og ufeilbarlige lege. Vær vitne til hvordan de har viklet alle mennesker, seg selv innbefattet, inn i sine påfunns garn. De er ute av stand til å oppdage sykdommens årsak og har heller intet kjennskap til legemidlet. De har oppfattet det rette som kroket og har innbilt seg at deres venn er en fiende.⁵¹

Når en slik guddommelig impuls er fullført, gjentar prosessen seg. En ny gudsmanifestasjon kommer til syne med et fullere mål av guddommelig inspirasjon til neste stadium i menneskehetens oppvåkning og oppdragelse:

Tenk på stunden da Guds ypperste manifestasjon åpenbarer seg for menneskene. Før denne stunden kommer, er Det urgamle vesen, som fremdeles er ukjent for menneskene og ennå ikke har latt Guds Ord komme til uttrykk, selv den allvitende i en verden der det ikke finnes noe menneske som har kjent ham. Han er virkelig Skaperen uten et skaperverk ... Dette er i sannhet den Dag om hvilken det er skrevet: «Hvem skal Riket tilhøre på denne Dag?» Og ingen finnes rede til å svare!⁵²

Inntil en del av menneskeheten begynner å vise seg lydør overfor den nye åpenbaringen og et nytt åndelig og sosialt mønster begynner å ta form, henter folk sin åndelige og moralske næring fra de siste rester av tidligere guddomme-

lige gaver. Samfunnets faste oppgaver kan bli gjort, eller forbli ugjort. Lover kan bli overholdt eller ignorert. Sosiale og politiske eksperimenter kan blomstre eller mislykkes. Men troens røtter – som intet samfunn kan klare seg uten på ubestemt tid – er utpint. Ved «tidenes ende», ved «verdens ende», begynner de åndeligsinnede å vende seg til den skapende kilde igjen. Hvor ubehjelpelig eller foruroligende prosessen enn kan være, hvor smakløse eller uheldige noen av de påtenkte valgmulighetene enn er, så er en slik søken et ubevisst gjensvar på bevisstheten om at et voldsomt gap har åpnet seg i menneskehetens ordnede liv.⁵³ Virkningene av den nye åpenbaringen, sier Bahá'u'lláh, er altomfattende og ikke begrenset til gudsmanifestasjonens liv og lære, til ham som er åpenbaringens brennpunkt. Selv om disse virkningene ikke blir forstått, vil de i økende grad gjennomsyre menneskenes anliggender, åpenbare motsigelsene i gjengse antagelser og i samfunnet og intensivere søkenen etter forståelse.

Rekken av påfølgende manifestasjoner utgjør en uadskillelig dimensjon av tilværelsens helhet, fremholder Bahá'u'lláh, og vil fortsette så lenge verden er til: *«Gud har sendt ned sine budbringere for å etterfølge Moses og Jesus, og han vil fortsette å gjøre det til <den ende som ingen ende har> ...»*⁵⁴

GUDS DAG

Hva mener Bahá'u'lláh er målet for utviklingen av menneskets bevissthet? I evighetens perspektiv er hensikten at Gud med stadig større klarhet skal se avbildet av sin fullkommenhet i skaperverkets speil, og at, sagt med Bahá'u'lláhs ord:

... ethvert menneske kan bevitne – i seg selv, ved seg selv, i stedet for sin Herres manifestasjon – at der i sannhet ingen Gud er uten ham, og at ethvert menneske derved kan nå frem til den innerste virkelighets tinde, helt til ingen skal betrakte noe som helst uten å se Gud deri.⁵⁵

Sett i sammenheng med sivilisasjonenes historie har hensikten med rekken av guddommelige manifestasjoner vært å forberede menneskets bevissthet på at menneskeslekten skal forenes og bli som én eneste art – ja, faktisk som en eneste organisme som er i stand til å ta ansvaret for sin felles fremtid: «*Han som er deres Herre, den overmåte barmhjertige,*» sier Bahá'u'lláh, «*nærer i sitt hjerte det ønske å se hele menneskeslekten som én sjel og ett legeme.*»⁵⁶ Før menneskeheten har godtatt sin organiske enhet, kan den ikke møte sine umiddelbare utfordringer engang, og slett ikke dem som kommer: «*Menneskehetens velbefinnende,*» hevder Bahá'u'lláh bestemt, «*dens fred og trygghet, lar seg ikke oppnå med mindre og før enn dens enhet blir fast grunnfestet.*»⁵⁷ Bare et forenet verdenssamfunn kan gi sine barn den følelse av indre forvissning som underforstås i en av Bahá'u'lláhs bønner til Gud: «*Hvilken plikt du enn har foreskrevet dine tjenere om til det ytterste å opphøye din majestet og herlighet, er bare et tegn på din nåde mot dem, så de kan bli i stand til å heve seg til det stade som er tildelt deres eget innerste vesen, stedet for kunnskap om deres eget selv.*»⁵⁸

Paradoksalt nok er det bare ved å oppnå sann enhet at menneskeheten fullt ut kan dyrke sin mangfoldighet og individualitet. Dette er det mål de har arbeidet mot, alle de gudsmanifestasjoner som historien kjenner til – Dagen med «én hjord, én hyrde».⁵⁹ Dette målet, sier Bahá'u'lláh, vil bli nådd på det sivilisasjonstrinn som menneskeheten nå står på overgangen til.

En av de mest tankevekkende analogier som er å finne i skriftene ikke bare hos Bahá'u'lláh, men hos Báb før ham, er sammenligningen mellom menneskerasens utvikling og enkeltmenneskets liv. Menneskeheten har i sin kollektive utvikling beveget seg gjennom stadier som minner om spedbarnstiden, barndommen og ungdomsalderen i individets modningsprosess. Vi opplever nå begynnelsen på vår kollektive modenhet, inngitt nye evner og muligheter som vi ennå har bare den vageste bevissthet om.⁶⁰

Mot denne bakgrunn er det ikke vanskelig å forstå hvorfor enhetsprinsippet settes først i Bahá'u'lláhs lære. Menneskehetens enhet er gjennomgangstemaet i den tidsalder som nå begynner, standarden som alle forslag til menneskehetens forbedring må måles mot. Det finnes kun én menneskeslekt, hevder Bahá'u'lláh med styrke. Nedarvede oppfatninger om at en bestemt rase eller etnisk gruppe på en eller annen måte er overlegen i forhold til resten av menneskeheten, savner ethvert grunnlag. Og likeledes: Siden alle Guds budbringere har tjent som representanter for den ene guddommelige vilje, så er deres åpenbaringer menneskeslektens felles arv. Hver person på jorden er en rettmessig arving til hele denne åndelige tradisjonen. Å holde fast ved fordommer av noe slag er både skadelig for samfunnets interesser og en krenkelse av Guds vilje for vår tid:

O stridende folk og slekter på jorden! Vend blikket mot

enhet, og la strålene fra dens lys skinne på dere. Kom sammen og beslutt dere for Guds skyld til å utrydde det som er kilden til uenighet mellom dere. ... Det kan ikke herske noen som helst tvil om at verdens folkeslag, uansett rase eller religion, henter sin inspirasjon fra én himmelsk Kilde og er undersätter av én Gud. Forskjellen mellom de forordninger som de er underlagt, bør tilskrives de skiftende krav og behov i den tidsalder da de ble åpenbart. De ble alle, med unntak av noen få som er resultatet av menneskers fordervelse, forordnet av Gud og er en gjenspeiling av hans vilje og hensikt. Reis dere, bevæpnet med troens kraft, og knus deres fåfengte innbilningers guder, de som sår splid blant dere. ...⁶¹

Enhetstemaet går igjen i Bahá'u'lláhs skrifter: «*Enhetens tabernakel er reist; betrakt ikke hverandre som fremmede.*»⁶² «*Omgås tilhengere av alle religioner i vennlighetens og kameratskapets ånd.*»⁶³ «*Dere er fruktene på ett tre og bladene på én gren.*»⁶⁴

Menneskehetens modningsprosess har foregått innenfor utviklingen av samfunnsordningen. Med familieenheten og dens ulike forgreninger som utgangspunkt har man med ulike grader av hell utviklet samfunn bygget på klanen, stammen, bystaten og senest nasjonen. Dette stadig mer omfattende og sammensatte sosiale miljøet gir det menneskelige potensial både stimulans til og rom for utvikling, og denne utviklingen har i sin tur avstedkommet stadig nye tilpasninger av samfunnets struktur. Menneskehetens overgang til modenhetsalderen må derfor medføre en fullstendig omforming av samfunnsordningen. Det nye samfunnet må være i stand til å favne hele menneskeslektens mangfold og dra nytte av den fulle bredden av talenter og innsikt som mange tusen års kulturell erfaring har foredlet:

Dette er Dagen da Guds ypperste gaver er blitt utøst over menneskene, Dagen da hans mektigste nåde er blitt inngytt i alle skapte ting. Det påhviler alle verdens folk å bilegge sine uoverensstemmelser og i fullkommen enighet og fred å dvel i skyggen av hans omsorgs og miskunnhets tre. ... Snart vil den nåværende ordning bli rullet sammen og en ny spres ut i dens sted. Sannelig, din Herre taler sannheten og kjenner de usette ting.⁶⁵

Det fremste virkemidlet for å omforme samfunnet og oppnå verdensfred, fremholder Bahá'u'lláh, er å skape rettferdighet i menneskehetens anliggender. Temaet har en sentral plass i hans lære:

Menneskenes lys er rettferdighet. Slukk det ikke med undertrykkelsens og tyranniets motbør. Hensikten med rettferdighet er at det skal oppstå enhet mellom menneskene. Den guddommelige visdoms osean bruser i dette opphøyede ord, mens verdens bøker ikke kan romme dets indre betydning. ...⁶⁶

I sine senere skrifter uttrykte Bahá'u'lláh klart hvilke følger dette prinsippet har for menneskehetens modenhetsalder. «Kvinner og menn har vært og vil alltid være like i Guds øyne,»⁷⁰ fremholder han, og sivilisasjonens fremgang krever at samfunnet ordner sine anliggender på en slik måte at denne kjensgjerningen fullt ut kommer til uttrykk. Jordens ressurser tilhører hele menneskeheten, ikke et enkelt folk. Ulike bidrag til den felles økonomiske velferd fortjener og bør få belønning og anerkjennelse i ulik grad, men den ekstreme rikdom og fattigdom som de fleste nasjoner på jorden lider under, uansett hvilket sosioøkonomisk livssyn de bekjenner seg til, må avskaffes.

KUNNGJØRING FOR KONGENE

Skriftene som er sitert i det foregående, ble for det meste åpenbart under forhold med fornyet forfølgelse. Kort tid etter at de landsforviste kom til Konstantinopel, ble det klart at de æresbevisningene som Bahá'u'lláh ble overøst med under sin reise fra Bagdad, bare hadde utgjort et kort mellomspill. De osmanske myndighetenes beslutning om å flytte «bábí»-lederen og hans ledsagere til rikets hovedstad fremfor en eller annen avsides provins, forsterket uroen blant den persiske regjeringens representanter.⁶⁸ Siden den persiske ambassadøren var redd for at det som hadde skjedd i Bagdad, ville gjenta seg og denne gangen kunne komme til å vekke ikke bare sympati, men kanskje til og med tilslutning blant innflytelsesrike personer i den tyrkiske regjeringen, presset han uavlatelig på for å få de landsforviste sendt til en mer fjerntliggende del av riket. Hans argument var at dersom et nytt religiøst budskap ble spredt i hovedstaden, kunne det gi politiske så vel som religiøse ettervirkninger.

Til å begynne med var den osmanske regjeringen sterkt imot dette. Førsteministeren, 'Alí Páshá, hadde overfor vestlige diplomater uttrykt sin overbevisning om at Bahá'u'lláh var «en svært betydningsfull mann med eksemplarisk oppførsel og stor måteholdenhet, en høyst ærverdig person.» Hans lære var etter ministerens mening «stor aktelse verdig» fordi den motvirket det religiøse fiendskapet som splittet rikets jødiske, kristne og muslimske undersåtter.⁶⁹

Imidlertid vokste det etter hvert frem en viss motvilje og mistenksomhet. I den osmanske hovedstaden lå den politiske makten i hendene på hofffunksjonærer som med få unntak var personer med liten eller ingen kompetanse. Bestikkelser var oljen som holdt regjeringsmaskineriet i gang, og hovedstaden var en magnet for en horde av mennesker som

flokket seg sammen der fra alle kanter av riket og også fra andre land, på jakt etter fordeler og innflytelse. Det ble forventet at enhver fremtredende person fra et annet land eller fra et av de skattebetalende områdene umiddelbart etter sin ankomst til Konstantinopel ville slutte seg til menneskene som stimlet sammen i mottagelsesrommene hos pasjaene og ministrene ved hoffet for å vinne deres gunst og støtte. Ingen hadde et verre rykte enn de konkurrerende politiske gruppene av landsforviste persere, som var kjent for både å fordreie sannheten og å være blottet for skrupler.

Til fortvilelse for venner som sterkt oppfordret Bahá'u'lláh til å benytte seg av den rådende fiendtligheten overfor den persiske regjering og av sympatien som hans egne lidelser hadde vakt, gjorde han det klart at han ikke hadde noen anmodninger å fremsette. Selv om flere av regjeringens ministre besøkte boligen som han var tildelt, dro han ikke fordel av disse mulighetene. Han sa at han var i Konstantinopel som sultanens gjest, etter innbydelse fra ham, og at hans interesse gjaldt åndelige og moralske anliggender.

Mange år senere tenkte den persiske ambassadør Mírzá Ḥusayn Khán tilbake på sin pliktetid i den osmanske hovedstaden og klaget over den skade som hans landsmenns grådighet og upålitelighet hadde tilføyd Persias omdømme i Konstantinopel. I den forbindelse gav han sin overraskende oppriktige hyllest til det forbildet som Bahá'u'lláhs oppførsel en kort tid hadde maktet å skape.⁷⁰ På den tiden utnyttet imidlertid han og hans kolleger situasjonen til å fremstille den som en kløktig fremgangsmåte som den landsforviste benyttet for å skjule hemmelige sammensvergelses mot den offentlige sikkerhet og statens religion. Dette påvirkningspresset gjorde at de osmanske myndighetene til sist besluttet å flytte Bahá'u'lláh og hans familie til provinsbyen Adrianopel. Forflytningen skjedde i all hast, midt på en svært streng vinter. De landsforviste ble

innkvartert i husvære som ikke holdt mål, og de manglet passende klær og annet utstyr. Under disse forholdene gjennomlevde de et år med store lidelser. Det var klart at selv om de ikke var anklaget for noen forbrytelse og heller ikke hadde fått anledning til å forsvare seg, så var de på vilkårlig vis gjort til statens fanger.

I et religionshistorisk perspektiv ligger det en slående symbolikk i Bahá'u'lláhs forvisninger først til Konstantinopel og så til Adrianopel. For første gang hadde en gudsmanifestasjon, grunnleggeren av et uavhengig religionssystem som snart skulle spre seg over hele planeten, krysset den smale vannstripen som skiller Asia fra Europa, og satt fot i «Vesten». Alle de andre store religionene hadde oppstått i Asia, og deres grunnleggeres forkynnergjerning hadde vært begrenset til denne verdensdelen. Tidligere tiders religionsordninger – og da særlig de som var utgått fra Abraham, Kristus og Muhammed – hadde hatt sin betydeligste innvirkning på sivilisasjonens utvikling i løpet av den tiden de bredte seg vestover. Under henvisning til denne kjensgjerningen forutsa Bahá'u'lláh at det samme ville skje i denne nye tiden, men i umåtelig større grad: *«I Østen har lyset fra hans åpenbaring brutt frem; i Vesten har tegnene på hans herredømme kommet til syne. Overvei dette i deres hjerter, o folk ...»*⁷¹

Derfor er det kanskje ikke overraskende at Bahá'u'lláh valgte dette øyeblikket til å offentliggjøre den livsoppgaven som langsomt hadde vunnet bábíenes troskap over hele Midt-østen. Hans kunngjøring skjedde i form av en rekke erklæringer som er blant religionshistoriens mest bemerkelsesverdige dokumenter. Guds manifestasjon henvender seg der til «verdens konger og herskere» og kunngjør for dem at Guds Dag har demret. Han kommer med hentydninger om de da ennå utenkelige forandringene som var i ferd med å skyte fart over hele verden, og oppfordrer dem som Guds og deres medmen-

neskers betrodde forvaltere til å reise seg og fremme menneskeslektens foreningsprosess. På grunn av den ærbødige holdningen som størstedelen av deres undersåtter hadde overfor dem, og på grunn av det eneveldige styresettet som de fleste av dem utøvde, så lå det i deres makt, sa han, å bidra til å opprette det han kalte «*Den største fred*», en verdensordning kjennetegnet av enhet og besjelet av guddommelig rettferdighet.

Bare med den største vanskelighet kan den moderne leser forestille seg den moralske og intellektuelle verden som disse monarkene fra et århundre tilbake levde i. Ut fra deres biografier og private korrespondanse er det klart at de personlig, med få unntak, var gudfryktige, spilte en ledende rolle i sine respektive nasjoners åndelige liv, ofte som overhode for landets religion, og var overbevist om Bibelens eller Koranens ufeilbarlige sannheter. Den makten de fleste av dem hadde, tilskrev de direkte den guddommelige autoriteten i visse avsnitt i de samme skriftene, en autoritet som de talte meget klart om. De var Guds salvede. Profetier om «de siste dager» og «Guds rike» var ikke myter eller lignelser for dem, men kjensgjerninger som all moralsk orden hvilte på, og der de selv ville bli kalt til regnskap av Gud for sin forvaltning.

Bahá'u'lláhs brev taler til denne forestillingsverdenen:

O jordens konger! Han som er alles øverste Herre er kommet. Riket er Guds, den allmektige beskytter, den selvbestående. ... Dette er en åpenbaring som hva dere enn besitter, aldri kan lignes med, kunne dere bare forstå det.

Vokt dere, så ikke hovmod hindrer dere fra å gjenkjenne åpenbaringens Kilde, så ikke denne verdens ting stenger dere ute som ved et slør fra ham som er himmelens Skaper. ...

Ved Guds rettferdighet! Det er ikke vårt ønske å legge

hånd på deres kongeriker. Vår oppgave er å gripe og besitte menneskenes hjerter. ...⁷²

Vit at de fattige er betrodd i deres varetekt av Gud. Gi akt på at dere ikke svikter hans tillit til dere, at dere ikke behandler dem urettferdig, og at dere ikke vandrer på de svikefulles veier. Dere vil ganske visst bli kalt til ansvar for det han har betrodd dere på den dag da rettferdighetens vekt oppstilles, den dag da alle skal få lønn som fortjent, da alle mennesker, om de er rike eller fattige, skal få sine gjerninger veiet.

Undersøk vår Sak, forhør dere om de ting som er hendt oss, og døm så rettferdig mellom oss og våre fiender, og vær av dem som handler upartisk overfor sin neste. Hvis dere ikke stagger undertrykkerens hånd, hvis dere unnlater å ivareta de underkuedes rettigheter, hvilken rett har dere da til å hovmode dere overfor menneskene?⁷³

Hvis dere ikke gir akt på de råd som vi ... har åpenbart i denne tavle, skal Guds straffedom anfall dere fra alle kanter, og hans rettferdige kjennelse skal bli avsagt mot dere. På den dag skal dere mangle kraft til å motstå ham, og dere skal erkjenne deres egen maktesløshet. ...⁷⁴

Visjonen om «Den største fred» vakte ingen respons hos det nittende århundres herskere. Nasjonalistisk forherligelse og imperieutvidelser vervet ivrige talsmenn for Vestens selvbevisste tro på sin egen fremgang og seier, ikke bare blant konger, men også blant parlamentarikere, akademikere, kunstnere, aviser og de store religiøse organisasjonene. Forslag til sosiale forandringer, hvor uhildete og idealistiske de enn var, ble hurtig stoppet av en sverm av nye ideologier som ble frembragt av den voksende bølgen av dogmatisk materialisme. I Orienten

sank den islamske verden, blendet av sin egen påstand om å representere alt som menneskeheten noensinne kunne eller ville få vite om Gud og sannheten, stadig dypere ned i uvitenhet, sløvhet og en mutt uvennlighet overfor en menneskeslekt som ikke evnet å erkjenne denne åndelige overlegenheten.

TIL DET HELLIGE LAND

På bakgrunn av de tidligere hendelsene i Bagdad synes det overraskende at de osmanske myndighetene ikke forutså hva som ville bli resultatet av at Bahá'u'lláh skulle bo i en annen større provinshovedstad. Innen et år etter at deres fange kom til Adrianopel, hadde han tiltrukket seg først interesse og så varm beundring hos personer som var fremtredende i både det intellektuelle og det administrative liv i landsdelen. Til forferdelse for representantene ved det persiske konsulat var to av de mest hengivne av disse beundrerne Khurshíd Páshá, provinsguvernøren, og shaykhu'l-islámen, den ledende religiøse rangsperson blant sunniene. Slik hans vertskap og den store allmenhet så på ham, var den landsforviste en moralfilosof og helgen med læresetninger som gjenspeilte sin gyldighet ikke bare i hans eget livs eksempel, men også i forandringene som de fremkalte blant strømmen av persiske pilegrimer som flokket seg til dette fjerne senteret i det osmanske riket for å besøke ham.⁷⁵

Denne uventede utviklingen overbeviste den persiske ambassadør og hans kolleger om at det bare var et tidsspørsmål før bahá'í-bevegelsen, som fortsatte å spre seg i Persia, ville fremstå som en sterk påvirkningsfaktor i et land som var Persias nabo og rival. I løpet av denne perioden i sin historie kjempet det vaklende osmanske riket mot gjentatte angrep fra tsartidens Russland, mot oppstand blant sine underlagte folkegrupper og mot stadige forsøk fra de angivelig vennligsinnede britiske og østerrikske regjeringer på å løsrive ulike tyrkiske territorier og innlemme dem i sine egne riker. Disse ustabile politiske forholdene i Tyrkias europeiske provinser leverte nye og tungtveiende argumenter til støtte for ambassadørens inntrengende anmodning om at de landsforviste måtte sendes til en fjerntliggende koloni der Bahá'u'lláh ikke lenger

ville ha noen kontakt med innflytelsesrike kretser, hverken tyrkiske eller vestlige.

Da den tyrkiske utenriksminister, Fu'ád Páshá, vendte tilbake fra et besøk i Adrianopel, syntes hans forbausede rapporter om det ry som Bahá'u'lláh hadde vunnet i området, å gjøre den persiske ambassades forslag troverdige. Med disse holdningene som bakgrunn besluttet regjeringen brått å sette sin gjest i strengt fangenskap. Uten varsel ble Bahá'u'lláhs hus tidlig en dag omringet av soldater, og de landsforviste fikk ordre om å gjøre seg klar til å dra til et ukjent bestemmelsessted.

Stedet som ble valgt for denne endelige forvisningen, var den dystre festningsbyen 'Akká [Acre] ved kysten av Det hellige land. 'Akká var beryktet over hele riket for sitt elendige klima og de mange sykdommene som herjet der. Byen var en straffekoloni som ble brukt av den osmanske stat til å fengsle farlige forbrytere, som kunne forventes å ikke overleve sitt fangenskap der særlig lenge. Bahá'u'lláh, medlemmene av hans familie og en gruppe av hans tilhengere som var blitt forvist sammen med ham, kom dit i 1868. De skulle oppleve to år med lidelser og trakassering innenfor selve festningen og deretter bli holdt i husarrest i en nærliggende bygning som tilhørte en lokal kjøpmann. Lenge ble de landsforviste skydd av den overtroiske lokalbefolkningen, som i offentlige prekener var blitt advart mot «persernes gud», som ble fremstilt som en fiende av den offentlige orden og en utbreder av gudsbespottelige og umoralske tanker. Flere medlemmer av den lille gruppen døde under de savn og øvrige forhold som de ble utsatt for.⁷⁶

Når man ser tilbake, synes det som den reneste ironi at valget av Det hellige land som stedet for Bahá'u'lláhs tvungne innesperring var et resultat av påtrykk fra religiøse og offentlige fiender som tok sikte på å sette en stopper for hans religiøse innflytelse. Palestina, som ble æret av tre av de store monoteistiske religioner som stedet der Guds og menneskets verdener

møtes, innehadde da, slik det hadde gjort i tusener av år, en enestående stilling i menneskenes forventninger. Bare noen få uker før Bahá'u'lláhs ankomst seilte de fremste lederne for det tyske protestantiske Tempelselskapet fra Europa for å opprette en koloni ved foten av Karmelfjellet. Den skulle ønske Kristus velkommen, for de trodde gjenkomsten var nær forestående. Over dørbjelkene i flere av de små husene som de reiste, og som lå vendt mot Bahá'u'lláhs fengsel i 'Akká på den andre siden av bukten, kan man fremdeles se inskripsjoner som *Der Herr ist nahe* («Herren er nær»).⁷⁷

I 'Akká fortsatte Bahá'u'lláh å diktere en rekke brev til individuelle statsoverhoder som han hadde påbegynt i Adrianopel. Flere av dem inneholdt advarsler om Guds dom over deres forsømmelighet og vanstyre, advarsler som gav opphav til intense diskusjoner blant allmenheten i Det nære østen da de ble oppfylt på en dramatisk måte. Der var for eksempel Fu'ád Páshá, den osmanske utenriksministeren, som med sine fordreininger av sannheten hadde bidratt til å utløse forvisningen. Mindre enn to måneder etter at de landsforviste var kommet til fengselsbyen, ble han brått avskjediget fra sin stilling og døde i Frankrike etter et hjerteanfall. Hendelsen ble markert av en erklæring som forutsa at hans kollega, statsminister 'Alí Páshá, snart ville bli avsatt, at sultanen ville bli styrtet og dø, og at Tyrkia ville miste territorier i Europa – en rekke ulykker som fulgte like etter hverandre.⁷⁸

Et brev til Napoleon III varslet om at på grunn av hans uærlighet og maktmisbruk «... skal ditt rike settes i opprør og ditt keiserdømme gli ut av dine hender som straff for det du har gjort. ... Har din prakt gjort deg hovmodig? Så sant jeg lever! Den skal ikke vedvare ...»⁷⁹ Den fransk-tyske krig ble en katastrofe og ledet til at Napoleon III ble styrtet mindre enn et år etter denne erklæringen. Om disse begivenhetene skriver Alistair Horne, en moderne forsker med Frankrikes politiske

historie i det nittende århundre som sitt felt:

Historien kjenner kanskje ikke et mer forbløffende eksempel på det grekerne kalte *peripateia*, det fryktelige fall fra stolte høyder. Sikkert er det at i moderne tid er ingen nasjon, så full av tilsynelatende storhet og så rik på materielle resultater, noensinne blitt utsatt for en verre ydmykelse på så kort tid.⁸⁰

I Europa førte en rekke uventede begivenheter til at Kirkestaten ble invadert og Roma annektert av styrkene fra det nye kongedømmet Italia. Bare noen få måneder tidligere hadde et skriv stilet til pave Pius IX rettet denne oppfordringen til ham: «Avstå ditt rike til kongene og tre frem fra din bolig, med ansiktet vendt mot Riket ... Vær som din Herre har vært ... Sannelig, innhøstingstiden er kommet, og alle ting er blitt adskilt fra hverandre. Han har gjemt det han utvalgte seg i rettferdighetens kar, og kastet i ilden det som passer for den. ...»⁸¹

Kong Wilhelm I av Preussen, som med sine hærstyrker hadde vunnet en knusende seier i den fransk-tyske krig, ble advart av Bahá'u'lláh i Kitáb-i-Aqdas. Han ble formant til å ta lærdom av det fall som hadde rammet Napoleon III og andre herskere som hadde seiret i krig, og til ikke å la hovmod holde ham tilbake fra å anerkjenne denne åpenbaringen. At Bahá'u'lláh forutså at den tyske keiseren ville unnlate å ta hensyn til denne advarselen, fremgår av følgende illevarslende avsnitt senere i samme bok:

*O Rhinens bredder! Vi har sett dere dekket av blod, for gjengjeldelsens sverd ble trukket mot dere. Og dere skal få nok en omgang. Og vi hører veklagene fra Berlin, skjønt den i dag fremstår i åpenbar glans.*⁸²

En slående annerledes tone kjennetegner to av de viktigste erklæringene, den ene stilet til dronning Victoria⁸³ og den annen til «herskerne i Amerika og presidentene i republikkene der». Den første priser pionerbragden som ble utført da slaveriet i det britiske imperiet ble opphevet, og den roser et styresett bygget på representativitetsprinsippet. Den siste, som åpner med kunngjøringen av Guds Dag, avslutter med en oppfordring, likefrem et mandat, som er uten sidestykke i noen av de andre budskapene: «*Bind sammen det brukne med rettferdighetens hender, og knus undertrykkeren som utfolder seg, med den stav som er budene fra deres Herre, forordneren, den allvise.*»⁸⁴

RELIGION SOM LYS OG MØRKE

Bahá'u'lláhs strengeste fordømmelse er forbeholdt de barrierene som den organiserte religion har reist mellom menneskeheten og Guds åpenbaringer i historiens løp. Dogmer inspirert av gjengs overtro og finslipt av bortkastet intelligens er gjentatte ganger blitt påtvunget en guddommelig prosess som til alle tider har hatt et åndelig og moralsk siktemål. Lover om sosial vekselvirkning som ble åpenbart for å styrke samfunnslivet, er gjort til grunnlag for utvikling av gåtefulle læresetninger og skikker som har belemret de massene de var ment å skulle gavne. Til og med bruken av intellektet, menneskeslektens viktigste redskap, er med vilje blitt hemmet, noe som til sist fører til et sammenbrudd i den dialogen mellom tro og vitenskap som det siviliserte liv er avhengig av.

Følgen av denne sørgelige merittlisten er det verdensomspennende vanry som religionen er kommet i. Og enda verre er det at organisert religion i seg selv er blitt en så ondartet årsak til hat og krig blant verdens folk. «*Religiøs fanatisme og hat,*» advarte Bahá'u'lláh for over et århundre siden, «*er en verdensoppslukende ild med en voldsomhet som ingen kan slukke. Kun den guddommelige makts hånd kan befri menneskeheten for denne ødeleggende lidelsen.*»⁹⁰

De som Gud vil holde ansvarlig for denne tragedien, sier Bahá'u'lláh, er menneskehetens religiøse ledere, som har formastet seg til å tale på hans vegne gjennom historien. Deres forsøk på å gjøre Guds Ord til sine private enemerker og fortolkningen av det til et middel til selvforherligelse har vært det største enkeltstående handikap som sivilisasjonens fremgang har kjempet mot. For å nå sine mål har mange av dem ikke nølt med å løfte sin hånd mot Guds budbringere selv, når de fremstod:

*Religiøse ledere har i enhver tidsalder hindret sitt folk i å nå den evige frelses strender, for de holdt autoritetens tøylar i sitt mektige grep. Noen på grunn av herskelyst, andre gjennom mangel på kunnskap og forståelse, har vært årsak til at folket har lidt tap. Ved deres bifall og bemyndigelse har alle Guds profeter drukket av offerets beger ...*⁸⁶

I en henvendelse til presteskapet i alle trosretninger gir Bahá'u'lláh en advarsel om det ansvaret de så tankeløst har påtatt seg i historien:

*Dere er likesom en kilde. Hvis den endres, så endres også bekkene som forgrener seg ut fra kilden. Frykt Gud og bli regnet blant de fromme. På samme måte: Hvis menneskets hjerte forderves, vil også lemmene bli fordervet. Så også med et tre: Hvis roten forderves, da vil treets grener og dets skudd og dets blader og dets frukter bli fordervet.*⁸⁷

Disse samme uttalelsene, som ble åpenbart på en tid da religiøs rettroenhet var en av de mest betydningsfulle maktfaktorer i verden, erklærte at denne makten praktisk talt hadde opphørt, og at presteskapet ikke lenger har noen sosial rolle i verdenshistorien: «O forsamling av geistlige! Dere skal fra nå av ikke lenger finne dere i besittelse av noen makt ...»⁸⁸ Til en spesielt hevngjerrig motstander blant det muslimske presteskap sa Bahá'u'lláh: «Du er som det siste streif av sol på fjellets topp. Snart vil det svinne hen som forordnet av Gud, den altbesittende, den høyeste. Din herlighet og herligheten til slike som er som deg, er blitt tatt bort ...»⁸⁹

Det er ikke organiseringen av religiøs aktivitet disse erklæringene retter seg mot, men misbruket av slike ressurser. Bahá'u'lláhs skrifter er rause i sin påskjønnelse av ikke bare

det store bidrag som organisert religion har tilført sivilisasjonen, men også av de fordelene som verden har høstet av den selvoppofrelse og kjærlighet til menneskeheten som har kjennetegnet prester og religiøse ordener i alle trosretninger:

Slike geistlige ... som virkelig er smykket med kunnskapens og en god karakters prydelse, er sannelig som et hode for verdens legeme og som øyne for nasjonene. ...⁹⁰

Utfordringen for alle mennesker – troende som ikke-troende, prester som legfolk – består snarere i å erkjenne at de konsekvensene som nå hjemsøker verden, er resultatet av en allmen forkvakling av den religiøse impuls. Menneskeheten er blitt stadig mer fremmed for Gud i løpet av det siste hundreåret, og slik har det skjedd et brudd i et forhold som selve moralivets struktur avhenger av. For å utvikle og opprettholde menneskelige verdier er den rasjonelle sjels naturlige evner absolutt nødvendige, men det er blitt vanlig å sette dem ut av betraktning:

Livskraften i menneskets tro på Gud er ved å dø ut i alle land. Intet annet enn hans styrkende medisin kan noen sinne helbrede den. Ugudelighetens tærende angrep eter seg inn i det menneskelige samfunns innerste organer. Hva annet enn hans mektige åpenbarings eliksir kan rense og gjenopplive det? ... Evnen til å frembringe en så stor og vidtrekkende forvandling er en utmerkelse som Guds Ord alene kan påstå seg å være forlenet med.⁹¹

VERDENSFRED

Ilys av det som senere skjedde, får advarslene og appellene i Bahá'u'lláhs skrifter fra denne tiden en fryktelig brodd:

O dere folkets valgte representanter i alle land! ... Betrakt verden som det menneskelige legeme som, skjønt det ved sin skapelse var helt og fullkomment, av ulike årsaker er blitt hjemsøkt av alvorlige lidelser og sykdommer. Ikke én dag fant det ro, nei, dets sykdom ble stadig alvorligere da det ble tatt under behandling av uvitende leger som lot sine personlige ønsker få frie tøyler ...

I dag ser vi se det prisgitt herskere så drukne av hovmod at de ikke klart kan se sitt eget beste, langt mindre anerkjenne en åpenbaring så forbløffende og utfordrende som denne. ...⁹²

Dette er Dagen da jorden skal fortelle sine tidender. Misdederne er dens byrder, om dere bare kunne oppfatte det. ...⁹³

Alle mennesker er skapt for å føre videre en evig fremadskridende sivilisasjon. Den allmektige er mitt vitne: Å opptre som dyrene på marken er mennesket uverdigg. De dyder som anstår dets verdighet, er overbærenhet, barmhjertighet, medfølelse og kjærlig omsorg overfor alle jordens folk og slekter. ...⁹⁴

Et nytt liv rører seg i denne tidsalder i alle folkeslag på jorden, og likevel har ingen oppdaget årsaken eller oppfattet hensikten. Betrakt Vestens folk. Vær vitne til hvordan de i sitt jag etter det som er tomt og ubetydelig, har ofret og fremdeles ofrer utallige liv for å opprette og

*fremme dette. ...*⁹⁵

*Det er ønskelig med måtehold i alle ting. Hvis en ting drives for langt, vil den vise seg å bli en kilde til ulykke. ... Underlige og forbausende ting er å finne på jorden, men de er skjult for menneskenes tanker og forstand. Disse ting er i stand til å endre hele jordatmosfæren, og deres besmittelse ville vise seg å være dødbringende. ...*⁹⁶

I senere skrifter, også i dem der han henvender seg til menneskeheten under ett, oppfordret Bahá'u'lláh til at det skulle tas skritt i retning av det han kalte Den «Store Fred». Disse, sa han, ville mildne lidelsene og forstyrrelsene som han så ligge fremfor menneskeslekten helt til verdens folk tar imot Guds åpenbaring og gjennom den oppretter Den største fred:

Den tid må komme da det vil bli alminnelig erkjent at det er tvingende nødvendig å arrangere en veldig, en altomfattende sammenkomst av mennesker. Jordens herskere og konger må nødvendigvis være til stede og må, som deltagere i dens forhandlinger, overveie slike ordninger og virkemidler som vil legge grunnen for verdens store fred blant menneskene. En slik fred krever at stormaktene bør bestemme seg for å være helt enige innbyrdes, så det kan bli ro blant jordens folk. Skulle en konge gripe til våpen mot en annen, bør alle reise seg i fellesskap og stanse ham. Hvis dette blir gjort, vil verdens nasjoner ikke lenger behøve noen væpnede styrker, unntatt for å bevare sikkerheten i sine riker og holde orden innad i sine områder. ... Den dag nærmer seg da alle verdens folk vil ha antatt ett universelt språk og én felles skrift. Når dette blir oppnådd, vil det være som om et menneske gikk inn i sitt eget hjem, uansett hvilken by det måtte reise til. ...

Det tilkommer ikke ham å rose seg som elsker sitt eget land, men heller ham som elsker hele verden. Jorden er kun ett land og menneskeheten dets innbyggere.⁹⁷

«IKKE AV EGEN VILJE»

IBahá'u'lláhs brev til sjah Náşiri'd-Dín, herskeren i Persia, der han avstår fra enhver form for irrettesettelse angående fengselsoppholdet i Siyáh-Chál og all den andre uretten han hadde lidt på grunn av kongen, omtaler han sin egen rolle i den guddommelige plan:

Jeg var bare et menneske som alle andre, i søvn på mitt leie, da se – den overmåte herliges briser strøk hen over meg og gav meg kunnskap om alt som har vært. Dette er ikke en ting fra meg, men fra en som er allmektig og allvitende. Og han ba meg oppløfte min røst mellom jord og himmel, og av den grunn ble jeg utsatt for det som har fått tårene til å renne hos ethvert forstandig menneske. Den lærdom som er vanlig blant menneskene, har jeg ikke studert, og jeg har ikke gått på deres skoler. Forhør deg i byen der jeg bodde, så du kan bli vel forvisset om at jeg ikke er av dem som taler usant.⁹⁸

Den oppgaven som han hadde viet hele sitt liv til, som hadde kostet ham en avholdt yngre sønns liv⁹⁹ så vel som alle hans materielle eiendeler, som hadde undergravd hans helse og ført til fengsling, landsforvisning og trakassering, var han ikke selv opphavsmannen til. «Ikke av egen vilje,» sa han, hadde han begitt seg ut på en slik vei:

Tror dere, o folk, at jeg i mitt grep holder styringen med Guds endelige vilje og hensikt? ... Var Guds tros endelige skjebne i mine hender, så hadde jeg aldri, enn ikke et øyeblikk, samtykket i å åpenbare meg for dere. Heller ikke hadde jeg tillatt ett ord å komme over mine lepper. På dette er sannelig Gud selv et vitne.¹⁰⁰

Etter at han uten forbehold hadde underkastet seg Guds kallelse, var han like lite i tvil om den rolle han var kalt til å spille i menneskenes historie. Som Guds manifestasjon for fullbyrdelsens tidsalder er han den lovede i alle fortidens skrifter, «folkenes attrå», «herlighetens Konge». For jødene er han «hærskarenes Gud»; for kristendommen Kristi gjenkomst i Faderens herlighet; for islam «Den store kunngjøring»; for buddhismen Maitreya Buddha; for hinduismen Krishnas nye inkarnasjon; for Zarathustras tilhengere «*Sháh-Bahráms*» komme.¹⁰¹

Som de andre gudsmanifestasjonene før ham er han både Guds røst og dens menneskelige kanal: «*Når jeg, o min Gud, betrakter det slektskapsbånd som binder meg til deg, beveges jeg til å erklære for all skapte ting at 'sannelig, jeg er Gud!'. Og når jeg ser på mitt eget selv, se – da finner jeg det grovere enn leire!*»¹⁰²

«Noen blant dere,» erklærte han, «*har sagt: 'Han er det som har påstått seg å være Gud.' Ved Gud! Dette er grov baktalelse. Jeg er kun en Guds tjener som har trodd på ham og på hans tegn. ... Min tunge og mitt hjerte og mitt indre og mitt ytre vesen bevitner at der ikke er noen annen Gud enn ham, at alle andre er skapt på hans befaling og formet ved hans vilje. ... Jeg er den som forteller folk om den gunst som Gud i sin nåde har begunstiget meg med. Hvis dette er min overtredelse, så er jeg sannelig den første blant overtrederne ...*»¹⁰³

Bahá'u'lláhs skrifter benytter en mengde billedlige uttrykk i sitt forsøk på å uttrykke det paradoks som utgjør et sentralt punkt i Guds åpenbaring av sin vilje:

*Jeg er den kongelige falk på den allmektiges arm. Jeg folder ut de slepende vingene på enhver vingebрутt fugl og sender den av sted på dens flukt.*¹⁰⁴

*Dette er kun et blad som din Herre, den allmektige, den
lovpriste, har rørt ved sin viljes vinder. Kan det være i
ro når de stormfulle vinder blåser? Nei, ved ham som er
alle navns og egenskapers Herre! De beveger det slik de
ønsker ...¹⁰⁵*

GUDS PAKT MED MENNESKEHETEN

I juni 1877 slapp Bahá'u'lláh omsider ut fra den strenge innesperringen i fengselsbyen 'Akká og flyttet med sin familie til «Mazra'ih», en liten landeiendom noen kilometer nord for byen.¹⁰⁶ Slik det var forutsagt i hans erklæring til den tyrkiske regjering, var sultan 'Abdu'l-'Azíz blitt styrtet og myrdet under et palasskupp, og gufs fra de politiske forandringers vinder som feide over verden, begynte å trenge inn selv på det osmanske imperiesystems avskjermede enemarker. Etter et kort toårig opphold i Mazra'ih flyttet Bahá'u'lláh til «Bahjí», en stor herregård omgitt av hager, som sønnen 'Abdu'l-Bahá hadde leid for ham og medlemmene av storfamilien.¹⁰⁷ De resterende tolv årene av livet viet han til sine skrifter om en lang rekke åndelige og sosiale emner og til å motta en strøm av bahá'í pilegrimer som med stor vanskelighet tok seg frem fra Persia og andre land.

Rundt om i Det nære og fjerne østen begynte kjernen i et samfunnsliv å ta form blant dem som hadde tatt imot hans budskap. Som veiledning hadde Bahá'u'lláh åpenbart et system av lover og institusjoner som var utformet for å sette prinsippene i hans skrifter ut i livet.¹⁰⁸ Myndigheten ble tillagt råd som var demokratisk valgt av hele samfunnet, det ble tatt forholdsregler for å utelukke muligheten av at det skulle dannes en geistlig elite, og det ble innført prinsipper for rådslagning og gruppebeslutning.

Et kjernepunkt i dette systemet var det Bahá'u'lláh kalte en «ny Pakt» mellom Gud og menneskeheten. Det som særpreger menneskehetens overgang til modenhetsalderen, er at for første gang i sin historie opplever hele menneskeslekten et umiddelbart engasjement, det være seg enn så uklart, i forhold til bevisstheten om sin egen enhet og om jorden som ett eneste fedreland. Denne oppvåkningen baner vei for et nytt forhold

mellom Gud og menneskeheten. Etter hvert som verdens folk godtar den åndelige autoritet som Guds åpenbaring for denne tidsalder innebærer, sa Bahá'u'lláh, så vil de i seg selv finne en moralsk bestyrkelse som menneskelige anstrengelser alene har vært ute av stand til å frembringe. «En ny menneskeslekt»¹⁰⁹ vil fremstå som et resultat av dette forholdet, og arbeidet med å bygge en verdenssivilisasjon vil begynne. Bahá'í-samfunnets oppgave var å vise hvor virkningsfull denne Pakten er når det gjelder å råde bot på de onder som splitter menneskeslekten.

Bahá'u'lláh døde i Bahjí den 29. mai 1892 i sitt syttifemte år. På den tiden da han døde, stod den saken som ble betrodd ham førti år tidligere i Teherans Sorte hull, rede til å løsrive seg fra de islamske land hvor den hadde tatt form, og til å etablere seg først rundt om i Amerika og Europa og så i resten av verden. Ved å gjøre det ville den selv godtgjøre løftet i den nye pakten mellom Gud og menneskeheten. For som den eneste av alle jordens selvstendige religioner skulle bahá'í-troen og dens samfunn av troende på en vellykket måte bestå det kritiske første århundre av sin eksistens med enheten absolutt intakt, uskadet av den ødeleggende påvirkningen som splittelse og partivesen har hatt fra de eldste tider. Deres erfaring gir klare bevis på Bahá'u'lláhs forsikring om at menneskeslekten, i all sin mangfoldighet, kan lære å leve og arbeide som ett folk i et felles globalt hjemland.

Bare to år før sin død mottok Bahá'u'lláh i Bahjí en av de få fra Vesten som møtte ham, og den eneste som etterlot seg en skriftlig beretning om sin opplevelse. Gjesten var Edward Granville Browne, en lovende ung orientalist fra universitetet i Cambridge, som opprinnelig var blitt interessert i den dramatiske historien om Báb og hans heltemodige gruppe av tilhengere. Om dette møtet med Bahá'u'lláh skrev Browne:

Skjønt jeg hadde en svak anelse om hvor jeg gikk hen og

hvem jeg skulle se (for jeg hadde nemlig ikke fått noen klar beskjed om det på forhånd), så tok det et sekund eller to før jeg med en skjelven av undring og ærefrykt ble meg helt bevisst at værelset ikke var tomt. I hjørnet hvor divanen stod inntil veggen, satt en vidunderlig og ærverdig skikkelse ... Ansiktet til ham som jeg så, vil jeg aldri kunne glemme, skjønt jeg ikke kan beskrive det. De gjennomtrengende øynene syntes å kunne lese selve ens sjel; makt og myndighet stod skrevet på den brede pannen ... Det var unødig å spørre i hvis nærvær jeg stod, da jeg bøyde meg for en som er gjenstand for en hengivenhet og kjærlighet som konger kunne misunne ham og keisere forgjeves sukke etter! En mild og verdig røst ba meg ta plass og fortsatte så: – *«Lovet være Gud at du har nådd frem! ... Du er kommet for å besøke en fange og en landsforvist ... Vi ønsker bare det gode for verden og lykke for nasjonene, og likevel betrakter de oss som en opprører som fortjener fangenskap og forvisning ... At alle folk skulle bli ett i troen og alle mennesker som brødre, at hengivenhetens og enhetens bånd mellom dem skulle bli styrket, at religiøse ulikheter skulle ta slutt og raseforskjeller opphøre – hvilken skade vil det gjøre? ... Men slik skal det gå. Disse fruktesløse stridigheter, disse ødeleggende kriger, skal vike, og «Den største fred» skal komme.»*¹¹⁰

NOTER

BAHÁ'U'LLÁH

- 1 Bahá'u'lláh («Guds herlighet») ble født som Ḥusayn-'Alí. Det autoritative verket om Bábs og Bahá'u'lláhs profetiske virke er *God Passes By* av Shoghi Effendi (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1987). Et biografisk studium finner man i Hasan Balyuzis *Bahá'u'lláh: The King of Glory* (Oxford: George Ronald, 1980). En omfattende gjennomgang av Bahá'u'lláhs skrifter kan man finne i Adib Taherzadehs firebindsverk *The Revelation of Bahá'u'lláh* (Oxford: George Ronald, 1975).
- 2 *Britannica Yearbook* for 1988 oppgir at selv om bahá'í-samfunnet bare teller rundt fem millioner medlemmer, så er troen allerede den religion som har størst spredning på jorden, nest etter kristendommen. Det finnes i dag 155 nasjonale bahá'í-råd i verdens selvstendige stater og større territorier, og over 17 000 valgte råd som fungerer på det lokale plan. Man regner med at 2 112 nasjonaliteter og stammer er representert.*
- 3 Arnold Toynbee: *A Study of History*, bind VIII (London: Oxford, 1954), s. 117.

EN NY ÅPENBARING BLIR FØDT

- 4 Báb (betydningen er «Port» eller «Dør») ble født som Siyyid 'Alí-Muḥammad i Shiraz den 20. oktober 1819.
- 5 I de avsnittene av Bábs skrifter hvor det nevnes at «*han som Gud vil åpenbare*» skal komme, finner man gåtefulle henvisninger til «*år ni*» og «*år nitten*» (dvs. omtrent 1852 og 1863 regnet i måneår fra det året da Báb begynte sin profetgjerning, i 1844). Ved flere anledninger gjorde Báb det også kjent for bestemte personer blant sine tilhengere at de selv ville komme til å anerkjenne og tjene «*ham som Gud vil åpenbare*».
- 6 Forkynnelsen av Bábs budskap var blitt utført i moskeer og på offentlige steder av entusiastiske grupper av tilhengere, mange av dem unge studenter ved teologiske læreseter. Det muslimske presteskapet hadde svart med å hisse mobben opp til voldsbruk. Uheldigvis falt disse hendelsene sammen i tid med en politisk krise fremkalt av sjah Muḥammads død og kampen om tronfølgen. Det

* statistikk fra bokens utgivelse 1992

var lederne av den seirende politiske fløyen, bak guttekongen sjah Nāṣiri'd-Dín, som så satte den kongelige hæren inn mot Bábs ivrige tilhengere. De var oppdratt i en muslimsk begrepsverden og mente seg å ha en moralsk rett til selvforsvar. De barrikaderte seg derfor på improviserte tilfluktssteder og utholdt lange og blodige beleiringer. Da de til sist var blitt beseiret og massakrert og Báb var blitt henrettet, stanset to forvirrede bábí-ungdommer sjahen på en offentlig vei og skjøt fuglehagl mot ham i et tåpelig attentatforsøk. Det var denne episoden som dannet påskuddet for den verste av de bábí-massakrene som fremkalte protester fra vestlige ambassader. En beskrivelse av denne perioden kan man finne hos W. Hatcher og D. Martin i *The Bahá'í Faith: The Emerging Global Religion* (San Francisco: Harper and Row, 1985), s. 6-32.

- 7 En skildring av disse begivenhetene kan man finne i *God Passes By*, kap. I-IV. Vestens interesse for bábí-bevegelsen ble i særlig grad vakt ved utgivelsen av boken *Les religions et les philosophies dans l'Asie centrale* (Paris: Didier, 1865) forfattet av grev Joseph Arthur de Gobineau.
- 8 Bahá'u'lláh: *Epistle to the Son of the Wolf* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1979), s. 20-21.
- 9 En rekke diplomatiske og militære observatører fra Vesten har etterlatt seg rystende skildringer av hva de var vitne til. Det ble nedlagt flere formelle protester overfor de persiske myndighetene. Se Moojan Momen: *The Bábí and Bahá'í Religions, 1844-1944* (Oxford: George Ronald, 1981).
- 10 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 21.
- 11 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 22.

LANDSFORVIST

- 12 I Persia hersket det forståelig nok sterk mistenksomhet overfor den britiske og den russiske regjeringens hensikter, for begge hadde lenge blandet seg inn i persiske anliggender.
- 13 Disse problemene hadde sitt sentrum i Mírzá Yaḥyá, en yngre halvbror av Bahá'u'lláh. Mens han ennå var ung og stod under Bahá'u'lláhs veiledning, var Yaḥyá blitt utpekt av Báb til bábí-samfunnets nominelle overhode i påvente av at «han som Gud vil åpenbare» snart skulle komme. Yaḥyá kom imidlertid under innflytelsen av en tidligere muslimsk teolog, Siyyid Muḥammad Iṣfahání, og ble gradvis mer fremmed for sin bror. Dette fiendskapet kom

ikke åpent frem, men fant utløp i fordekt agitasjon, som hadde en katastrofal virkning på de landsforvistes allerede lave moral. Yahyá nektet til sist å godta Bahá'u'lláhs erklæring av sitt profetiske kall og spilte ingen rolle i den utviklingen av bahá'i-troen som denne erklæringen gav støtet til.

- 14 Bahá'u'lláh: *The Book of Certitude* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1985), s. 251.
- 15 Bahá'u'lláh: *The Hidden Words* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1985), arabisk nr. 2 på s. 3-4, arabisk nr. 5 på s. 4, arabisk nr. 35 på s. 12, arabisk nr. 12 på s. 6. Bortsett fra de tilfellene der noe annet fremgår av sammenhengen, står ordet «menneske» her for «menneskehet».
- 16 *The Book of Certitude*, s. 3-4, 195-96, 197, 199-200.
- 17 Sitert i *God Passes By*, s. 137.
- 18 Sitat fra prins Zaynu'l-'Ábidín Khán i *God Passes By*, s. 135.

ERKLÆRINGEN I RIDVÁNHAGEN

- 19 Se note 68 nedenfor.
- 20 *God Passes By*, s. 153. Etter 1863 erstattet order «bahá'i» mer og mer «bábí» som betegnelse for den nye troen og markerte dermed at en helt ny religion hadde oppstått.
- 21 Sitert i Shoghi Effendi: *The Advent of Divine Justice* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1984), s. 77.
- 22 Bahá'u'lláh: *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1983), s. 10-11.
- 23 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 297.
- 24 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 334.
- 25 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 8.
- 26 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 8.
- 27 De to siterte uttalelsene kan man finne gjengitt av henholdsvis 'Abdu'l-Bahá hos J. E. Esslemont i *Bahá'u'lláh and the New Era* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1987), s. 170, og Bahá'u'lláh i *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas* (Haifa: Bahá'i verdenssenter, 1982), s. 22-23.
- 28 *God Passes By*, s. 127-157, gir en beskrivelse av det som skjedde.

«GUDS UFORANDERLIGE TRO ...»

- 29 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 4-5.
- 30 *The Book of Certitude*, s. 98.
- 31 *The Book of Certitude*, s. 99.
- 32 *The Book of Certitude*, s. 99-100.
- 33 *The Book of Certitude*, s. 103-104.
- 34 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 59.
- 35 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 66-67.
- 36 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 65-66.
- 37 Sitert i *The Advent of Divine Justice*, s. 79.
- 38 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 136.
- 39 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 80.
- 40 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 164.
- 41 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 329.

GUDS MANIFESTASJON

- 42 En detaljert fremstilling av emnet gis av 'Abdu'l-Bahá i *Some Answered Questions* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1970), s. 163-201.
- 43 Eksempler på dette finner man i Jesu egne ord: «Hvorfor spør du meg om det gode? Én er den gode.» (Matt. 19,17); «Jeg og Far er ett.» (Joh. 10,30)
- 44 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 177-179.
- 45 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 50-51, 52, 53-55.
- 46 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 56.

«EN EVIG FREMADSKRIDENDE SIVILISASJON ...»

- 47 *Det nye testamente*, Joh. 1,10.
- 48 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 141-142.
- 49 Shoghi Effendi: *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1982) s. 117.
- 50 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 74. I bahá'í-skriftene brukes ordet «Adam» symbolsk i to forskjellige betydninger. Den ene viser til menneskerasens begynnelse, den andre betegner den første av Guds manifestasjoner.
- 51 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 213.

- 52 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 151.
- 53 Se Bahá'u'lláh: *The Seven Valleys and the Four Valleys* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1986), s. 6-7: «Ja, skjønt det for den vise er skammelig å søke herrenes Herre i støvet, så vitner det dog om glødende iver i ens søken.»
- 54 *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 116.

GUDS DAG

- 55 *The Seven Valleys and The Four Valley*, s. 1-2.
- 56 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 214.
- 57 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 286.
- 58 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 4-5.
- 59 *Det nye testamente*, Joh. 10,16.
- 60 En utdypning av Bahá'u'lláhs lære om menneskeslektens modningsprosess kan man finne i *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 162-163, 202.
- 61 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 217.
- 62 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 164.
- 63 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 95.
- 64 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 164.
- 65 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 6-7.
- 66 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 66-67.
- 67 *Women: A compilation* (Toronto: Bahá'í Publishing Trust, 1986), s. 26.

KUNNGJØRING FOR KONGENE

- 68 Et sammentreff av uvanlige omstendigheter hadde gjort de sentrale myndighetene i Konstantinopel særlig velvillig innstilt overfor Bahá'u'lláh og uimottagelige for press fra den persiske regjeringen. Guvernøren i Bagdad, Namíq Páshá, hadde skrevet til hovedstaden i begeistrede vendinger både om den fornemme landsforviste perserens personlighet og om hans innflytelse. Sultan 'Abdu'l-'Azíz fant rapportene interessante fordi han så på seg selv som en mystisk søker, selv om han var sunni-islams kalif. Reaksjonen hos hans høyeste minister, 'Alí Páshá, var like viktig, om enn på en annen måte. Han hadde tilegnet seg gode kunnskaper i persisk språk og litteratur og hadde også tatt mål av seg til å gjøre den tyrkiske administrasjonen mer moderne. For ham fremstod derfor Bahá'u'lláh

som en høyst sympatisk skikkelse. Det var uten tvil denne kombinasjonen av sympati og interesse som fikk den osmanske regjeringen til å invitere Bahá'u'lláh til hovedstaden fremfor å sende ham til en mer fjerntliggende by eller utlevere ham til de persiske myndighetene, slik disse kom med inntrengende henstillinger om.

- 69 Den fullstendige teksten i rapporten fra Østerrikes ambassadør grev von Prokesch-Osten, hentet fra et brev til grev de Gobineau, er gjengitt i *Bábí and Bahá'í Religions*, s. 186-187.
- 70 *The Revelation of Bahá'u'lláh*, bind 2, s. 399.
- 71 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 13.
- 72 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 210-212.
- 73 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 251-252.
- 74 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 252.

TIL DET HELLIGE LAND

- 75 Disse hendelsene er beskrevet i *The Revelation of Bahá'u'lláh*, bind 3, særlig s. 296 og 331.
- 76 Opplevelsen er beskrevet i *God Passes By*, s. 180-189.
- 77 I 1850-årene samarbeidet to tyske religiøse ledere om å bygge opp «Tempelselskapet», som skulle opprette en eller flere kolonier i Det hellige land for å legge forholdene til rette for Kristus når han kom igjen. Disse to lederne var Christoph Hoffmann og Georg David Hardegg. Etter å ha reist fra Tyskland den 6. august 1868 kom den første gruppen til Haifa den 30. oktober 1868, to måneder etter Bahá'u'lláhs egen ankomst.
- 78 En beskrivelse av de katastrofene som rammet den europeiske delen av Tyrkia i den russisk-tyrkiske krig av 1877-78, kan man finne i tillegg II i *King of Glory*, s. 460-462.
- 79 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 51.
- 80 Alistair Horne: *The Fall of Paris* (London: Macmillan, 1965), s. 34.
- 81 Sitert i Shoghi Effendi: *The Promised Day Is Come* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1980), s. 32-33.
- 82 Sitert i *The Promised Day Is Come*, s. 37.
- 83 Sitert i *The Promised Day Is Come*, s. 35.
- 84 Sitert i Shoghi Effendi: *Citadel of Faith: Messages to America 1947-1957* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1980), s. 18-19.

RELIGION SOM LYS OG MØRKE

- 85 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 14.
- 86 *The Book of Certitude*, s. 15.
- 87 Sitert i *The Promised Day Is Come*, s. 83.
- 88 Sitert i *The Promised Day Is Come*, s. 81.
- 89 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 99.
- 90 Sitert i *The Promised Day Is Come*, s. 110-111.
- 91 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 200.

VERDENSFRED

- 92 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 254-255.
- 93 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 40.
- 94 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 215.
- 95 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 196.
- 96 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 69.
- 97 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 165-167.

«IKKE AV EGEN VILJE»

- 98 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 11. Uttrykket «Ikke av egen vilje» forekommer i samme avsnitt like før det siterte utdraget.
- 99 Bahá'u'lláhs unge sønn Mírzá Mihdí døde 22 år gammel i 1870 etter et fall i en ulykke som skyldtes forholdene som familien ble holdt innesperret under.
- 100 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 91.
- 101 *God Passes By*, s. 94.
- 102 *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 94-96.
- 103 *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 228.
- 104 *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-i-Aqdas*, s. 169.
- 105 *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 11-12.

GUDS PAKT MED MENNESKEHETEN

- 106 Selv om forvisningsordren utstedt av sultan 'Abdu'l-'Azíz aldri ble formelt opphevet, kom de ansvarlige politiske myndigheter etter hvert til å anse den for å ha mistet sin gyldighet. Overfor Bahá'u'lláh gav de derfor uttrykk for at han kunne bosette seg utenfor bymurene om han så skulle ønske.

- 107 Herregården ble bygget av en velstående kjøpmann fra 'Akká, men han flyttet derfra da det brøt ut pest som begynte å spre seg. Eiendommen ble først leid av bahá'í-samfunnet og så kjøpt noen år etter Bahá'u'lláhs bortgang. Bahá'u'lláhs grav ligger i et gravmæle i hageanleggene ved Bahjí og er nå det fremste valfartsstedet for bahá'í-verdenen.
- 108 Denne læren finnes oppsummert i *The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters* på s. 143-157 og i Shoghi Effendis *Principles of Bahá'í Administration*, hele boken. En utførlig kommentert oversettelse til engelsk av hoveddokumentet blant disse skriftene – *Kitáb-i-Aqdas* («Den helligste bok») – utgitt ved hundreårsminnet for Bahá'u'lláhs bortgang i 1992.**
- 109 *The Advent of Divine Justice*, s. 16.
- 110 Edward G. Browne: *A Traveller's Narrative* (New York: Bahá'í Publishing Committee, 1930), s. xxxix-xl.

** Kitáb-i-Aqdas ble utgitt på engelsk i 1992 og på norsk i 2008